Taksa plaćena u gotovu

Obitelj

BROJ 27-28
16. SRPNJA 1938

ŠTO SVAKOGA ZANIMA

Pradomovina našeg voća i povrća. Rimljani su donijeli jabuke i kruške u Germaniju. Trešnje su poznavali u Aziji već oko desetog stoljeća prije Krista. I šljive potječu iz Azije, naročito iz okoline Damaska. Kajsiji je pradomovina Amerika, breskvama Perzija. Orahu je prva domovina Kina, a otud je prenešen na Kavkaz. Ogrozd je donešen iz Engleske, dinje i lješnjaci iz Grčke. Krumpir i kukuruz donešeni su iz Amerike, a krastavci iz tropskih krajeva. Grašak potječe iz južne Europe.

Miris kave na 100 milja. Putnici, koji se parobrodom voze u Braziliju, kad dođu u daljinu od 100 milja od mjesta Santos, počinju osjećati miris kave.

Zvonik mira na Mont Blancu. Na vrhu najviše evropske planine Mont Blanc namjeravaju postaviti zvonik za mir. U tom zvoniku bi svake večeri zvono zvonilo za mir u svijetu. Zvonik će postaviti kraj orijaškoga Kristova kipa, koji je tamo postavljen prije dvije godine. U podnožju toga kipa, koji prikazuje Krista kao kneza mira, je kapelica, gdje svake godine mnoštvo dolazi moliti za mir. Župnik, koji je prije pokrenuo misao da se sagradi kip, dao je pobudu i za zvonik i misli, da bi već jesenas mogao biti dograđen. Župnik poziva francusku omladinu, neka u tu svrhu po čitavoj Francuskoj sabire bakren novac, koji više ne vrijedi.

ZNATE LI SAVJETOVATI?

PITANJA

29. Stolnjak. Imala sam lijep bijeli stolnjak, koji je uslijed čestog pranja dotrajao. Pomišljam, da više ne nabavim iznova posve bijeli. Može li stolnjak u boji dovoljno zamijeniti bijeli? Domaćica

30. Mrlje na novoj tkanini. Desi mi se, da nova tkanina primi mrlje od obične vode. Nerado ju odmah novu perem. Dade li se stvar popraviti i bez pranja? Marica

31. Neiskusna domaćica. Udala sam se. Kao domaćici desi mi se, da me u dućanu kod kupovanja govedeg mesa prevare, jer sama ne znam raspoznati dobro meso od slaboga. Ko bi me znao u to uputiti? Evica

32. Kućevlasnici. Sagradili smo malu kućicu, ali sam već nakon nekoliko mjeseci opazila, da kroz jedan zid prodire vlaga. Dade li se tu što pomoći? Mira

33. Potrebna lektira. Za bolničarsku školu potrebna mi je stručna lektira na našem jeziku. Bi li mi tko znao savjetovati ili preporučiti koji časopis ili knjige informativne i poučne naravi sa zdravstvenog područja u našoj državi? Sestra pomoćnica

34. Studij u inozemstvu. Moja kćerka bi htjela bar jednu godinu provesti na kojem sveučilištu u Francuskoj ili Italiji, da dobro nauči strani jezik. Želi slušati uz ostale predmete i hrvatsku književnost. Na kojem se sveučilištu u Francuskoj ili Italiji predaje hrvatska književnost? Amalija

35. Spremanje voća u med. Imamo veliki voćnjak. Nešto bih voća željela spremiti i u med. Nisam vješta tome, a i nemam nikoga u blizini, tko bi me znao u to uputiti. Ima li koja vrijedna domaćica, koja bi me znala savjetovati? Provincijalka

ODGOVORI

24. Neiskusna majka. Općenito govoreći pet mjeseci staro dijete treba da bude dvostruko teže nego li kad se rodilo. Nakon jedne godine težina treba da je potrostručena. U prvih pet mjeseci povećanje težine treba da je mjesečno oko 700 gr. Daljnjih mjeseci težina se povećaje za polovicu manje, t. j. oko 350 gr. Lenka

25. Mala bolničarka. Prije svega trebate pripaziti kod tih jela na jedno, a to je, da ona trebaju biti topla kad se uzimaju. Držim, da je možda to uzrok, zašto škode vašem mužu, iako ih on jako voli. Pokušajte tako, da jela držite u toplom tanjuru s alkoholom, o kojem je već bilo govora u odgovoru br. 21.

26. Ljetne muhe. U ljetno nam doba jako dosađuju muhe. Doista nije lijepo vidjeti u sobama obješene muholovke, a na njima nalijepljene muhe. Za tamanjenje muha preporuča se ovo: Na večer pričvrsti na prozor novinski papir posut praškom protiv gamadi. U jutro ćemo naći puno muha mrtvih i omamljenih, a onda ćemo uništiti i papir s muhama. **I. S.**

27. Kratkovidnost. Kratkovidnost je redovito posljedica pogreške u konformaciji oka te ona traje cijelog života. Kadšto se kratkovidnost smanjuje u odrasloj dobi. Bezuvjetno je potrebno nošenje naočala, koje neka liječnik propiše. Marija

Slika na omotu:

Mali Stanko u svom vrtu

Foto Dr. V. Gortan

OBITELJ

ILUSTROVANI ČASOPIS
ZA HRVATSKU PORODICU

U ZAGREBU 16. SRPNJA 1938.

X. GODIŠTE BROJ 27 i 28

Slika desno: S IZLOŽBE DJEVOJAČKE ZANATSKE ŠKOLE SESTARA MILOSRDNICA U ZAGREBU *(Foto Ivo Kirin)*

NAŠE KĆERI U ZANATSKIM ŠKOLAMA

Nije samo teško opskrbiti mušku djecu. Jednaka, ako ne i veća, briga je sa ženskom djecom. Koliko brige i troška, ako se djevojka može udati, a još više, ako to ne može, jer tako je primorana osigurati sama sebi egzistenciju. Time dolazi djevojka u položaj, da oduzima kruh muškarcu. Ozbiljna je to stvar, za koju treba još ozbiljnijeg nastojanja, ako čovjek hoće da je riješi na korist žene, koja ima pravo na rad i zaštitu, te na korist muškarca, kojemu se s druge strane jače nameće dužnost osnivanja i izdržavanja obitelji.

Da se građanska djevojka za život spremi, ide u školu. Kod nas nažalost još malo ima školâ, koje bi ženi davale potrebnu stručnu izobrazbu. Uzmimo činovničku obitelj. Plaća očeva je malena. Čestoputa i majka mora izvan doma na rad, a ženska djeca idu, ako više nisu u školi, i sama na posao. Odakle će djevojka primiti ljubav i smisao za poslove, koji su potrebni, da kasnije kao majka i domaćica uljepša život u teškim i skromnim prilikama? Sada je, ako se ne uda, osuđena, da cijeli dan, Bog zna do kada, tipka na pisaćem stroju ili obavlja nekakav drugi dosadan posao u kancelariji. Zar je za to išla nekoliko godina u školu? Ta svako zna, da je i manja školska izobrazba dostatna, da čovjek nauči obavljati neke svagdanje makinalne poslove u uredu, i da je to većinom stvar kratke prakse. Tu nema ni govora o nekom poslu, koji zahtijeva veću odgovornost, gdje žena dajući i žrtvujući sebe usavršava svoju ličnost. Za to ne treba ni sveučilište ni matura.

Čestoput se čuje, da se žena danas promijenila. Današnji abnormalni poredak može donekle utjecati na nju, može učiniti, da djevojka uviđajući nemogućnost udaje gleda hladnije negoli prije na taj problem. Ali žena, Bogu hvala, ostaje uvijek samo žena. Nejedanput sam se namjerio, gdje djevojke na sveučilištu kod početka novog semestra sa smiješkom odgovaraju na upit profesora, da njihove ove ili one drugarice nema, jer se — udala. One sasvim opravdano ni na sveučilištu ne taje, da im je glavna misao udaja, iako se ne može kazati, da neozbiljno shvaćaju studij. Suhoparne dugogodišnje nauke s pravom ne mogu shvaćati poslom, koji bi odgovarao njihovoj ženskoj naravi. A ipak ih roditelji šalju, da tolike godine provode u gimnazijama ili na sveučilištu s nadom, da će jednom postati »činovnice« ili neudane profesorice. A koliko će njih uspjeti da se i tako dolično smjeste?

Za djevojke, koje žele u životu izvršivati pravi svoj poziv domaćice i majke, ima zgodnija izobrazba, nego li je gimnazija ili sveučilište. Vrlo malo se kod nas posvećuje pažnja stručnim školama za djevojke. Od njih se još uvijek zazire. Gledajući uspjehe domaćinskih, zanatskih i drugih stručnih ženskih škola čovjek uviđa, da je tu pravo ženino mjesto, bilo da se želi spremiti za buduće zvanje majke ili da sebi osigura život svojim radom. Razgledajući nedavnu zagrebačku izložbu narodnih rukotvorina — dolazila je čovjeku pomisao: zar se ne uka-

Slika desno:
S IZLOŽBE ŽENSKE GRAĐANSKE ŠKOLE SESTARA MILOSRDNICA U ZAGREBU
Odjeljenje s ručnim radovima
Foto Ivo Kirin

zuje baš u tom poslu budućnost mnogih naših djevojaka, koje će spasiti narodu, što je njegovo, a sebi osigurati doličniji kruh, nego li je tipkanje na pisaćem stroju? Za pripravu na taj posao dobro dolaze zanatske škole. Ovogodišnji uspjeh ženske zanatske škole sestara milosrdnica u Zagrebu pokazao je to na izložbi učeničkih radova. S malo lične inicijative djevojka može sebi stvoriti zvanje, koje odgovara njenoj duši, i za koje se ne će moći kazati, da njime oduzima muškarcu posao. Sredstva za zanatske, kao i za stručne škole, skoro su ista kao i za druge srednje škole, iako je djevojka i iz stručnih škola još uvijek sposobna da nauči tipkati na stroju, ako već ne bi uspjela da se drukčije smjesti stvorivši na temelju svoje stručne izobrazbe egzistenciju.

Baš zanatske škole omogućuju i siromašnijim djevojkama da lakše dođu do svoga kruha. Prije nego li žensko dijete ide u zanat, običava svršiti nižu srednju školu. Za zanatsku školu su potrebna samo jedan do dva razreda građanske škole, a učenice zanatske škole ne trebaju polagati pomoćnički ispit i imaju druge pogodnosti, jer po novom zakonu je ženskim zanatskim školama zadaća dati učenicama potrebnu opću i stručnu spremu i osposobiti ih za samostalan rad u njihovoj struci.

Sad je vrijeme, kad se odlučuje o tom, kuda će roditelji dati svoju djecu u narednoj školskoj godini. Na roditeljima je, da odlučujući o zvanju svoje kćeri misle na to, da joj omoguće sa što manjim sredstvima što bolju i doličniju budućnost. *K. Moskatelo*

DVIJE IZLOŽBE KOD ZAGREBAČKIH SESTARA MILOSRDNICA

ŽENSKA ZANATSKA ŠKOLA SESTARA MILOSRDNICA U ZAGREBU prikazala je na izložbi pri koncu školske godine vrlo rijetku zbirku neumornih nastojanja svojih učenica.

U jednoj dvorani izložene su bile crtarije i slike. Prednost izloženih radova je, što su pružali sistematsku sliku u razvitku slike kao, postanak ukrasa i primjena njihova praktičnom radu, temelji geometrijskog crtanja i njihovo sastavljanje u redove i skupove, slobodno crtanje pravaca i krivulja. Kod miješanja boja, crtanja i slikanja jednostavnih plosnatih oblika iz prirode, kao cvijeća, listova, voća, njihovo stilizovanje i dekorativna upotreba kod rublja, punog i šupljikavog veza, čipaka i izrada iz svilenih i srebrnih komada pokazale su učenice mnogo vještine i ukusa. Posebnu vještinu pokazale su u perspektivnom crtanju, sjenčanju, kombiniranju boja i slobodnom izboru motiva.

U istoj dvorani izložene su i haljine, koje se mogu takmiti sa najukusnijim haljinama modernih salona.

A što da reknemo o izloženim lutkama? Mali dražesni par Bosančića i Bošnjakinje pa Posavke postavljaju ozbiljno temelje za zavodsku etnografsku zbirku. I oni ukusni albuni i mape sa utkanicom, pokrsticom, povlakom i dalmatinskim vezom, gobelinom, primjenom sa kožom — sve je to izrađeno marnim rukama zahvalnih učenica, koje su to poklonile za zavodsku zbirku.

Polaznice tečaja za krojenje i šivanje rublja izložile su svoje ukusne radove.

U drugoj izložbenoj dvorani mogli smo vidjeti točno po osnovi prikazan program rada pripravnih i stručnih razreda. Posebni je bio stol ženskog rublja, ukrašen raznovrsnom tehnikom nar. veza i njenom dekorativnom primjenom. Bila je zastupana tehnika bijelog, punjenog, rupičastog i šupljikavog veza na ženskoj i dječjoj konfekciji, te rublje za novorođenčad.

Izloženi ručni radovi: stolnjaci, postolnjaci i drugo rađeni utkanicom, pokrsnim vezom i pečkim vezom, zatim risani antipendium za oltar i množina ukrasnih jastuka sa originalnim motivima izrađenih raznobojnom vunicom i svilom na tilu zauzeli su veći dio dvorane.

Ova izložba je dokazala, da su njene izlagačice spremne za život, da su u školi naučile ono, što će im u životu trebati, da uljepšaju život znanjem raznih vještina. *S.*

ŽENSKA GRAĐANSKA ŠKOLA SESTARA MILOSRDNICA u Zagrebu priredila je osim vrlo uspjeloga gimnastičkog nastupa učenica i krasnu izložbu učeničkih radova. Svi radovi učenica od I. do IV. razreda pokazali su veliku spretnost u izboru materijala, s kojim i na kojem se radilo te izvanredno metodsko snalaženje nastavnice ručnoga rada. Profinjeni ukus i suptilni estetski smisao sjedinio se ovdje s praktičnim shvaćanjem tako, da promatrajući te dječje radove uvidio je čovjek, da se djeca u toj školi ne samo izobrazuju nego i uzgajaju u punom smislu riječi, da jednom postanu žene pune stvaralačkih sposobnosti, pune izdržljivosti, duševnog života i ukusa, pune smisla i čuvstva za ljepotu i plemenitost. One će biti sposobne da očituju tajnu ličnu umjetnost ne samo u izboru svojih haljina i načinu izražavanja tjelesnih odlika nego i u prostorijama gdje borave, u okolini, gdje se kreću i u stvaranju novih estetskih vrednota.

Ova škola nastoji da takvima uzgoji učenice ne samo ručnim radom nego i ostalim predmetima. U istoj izložbenoj dvorani bile su izložene, kako nam druga slika pokazuje, uredne i lijepe crtarije I. i II. razr. prema nastavnom programu. Osobito je lijepo primijenjena narodna ornamentika. Zatim učenički radovi iz matematike, fizike, geografije i prirodopisa. Grupa boca sa konserviranim voćem i povrćem ilustrirala je posjetiocima izložbe učenički praktički rad iz kućanstva, što opet dokazuje, da škola vodi računa o pozivu žene u životu.

Takav rad sestara milosrdnica omogućio je vrlo lijepo napredovanje škole i u broju učenica tako, da je ove godine bilo otvoreno i peto odjeljenje, a za djevojčice iz provincije bit će iduće školske godine otvoren i internat za ovu školu.

PRODAVAČ NOVINA

Napisala Roza Scherer — prevela M. Cvitanović

Mali Ivica i njegova seka Marica idu uvijek zajedno u školu. Na uglu ulice redovito susreću malog starčića sa nekim snopom u ruci. Tad djeca stanu i kad starac prođe, viču za njim:

»Starčiću, starčiću okreni se.
Tvoj nos je sasvim kriv!«

Ali čovuljak se nikad ne okrene, iako obojica glasno viču i smiju se. On srlja dalje i baci tu i tamo u škrabicu novine.

Ali zašto se Ivica i Marica smiju? Prodavač novina izgleda zaista tako smiješno. Između uskih pognutih ramena stoji sjedokosa glavica, nos je sasvim iskrivljen na jednu stranu, oči se skoro i ne vide pod gustim raspletenim obrvama. Na glavu je natukao izlizanu krznenu kapu. Sivi kaputić seže skoro do zemlje, ispod dosta kratkih hlača vide se čarape razne boje. Na nogama čudne kožne papuče, koje su možda Golijatu upravo pristajale. Tako je eto izgledao prodavač novina.

Jedne noći zapao je snijeg. Kako su se Ivica i Marica radovali. Odmah su pravili grude. Tad se pojavi čovuljak s novinama. Pif-paf — dvije grude pogodile su starca u leđa, a djeca su se radovala tako da su se Anđeli u nebu plačući požurili dragom Bogu i molili ga, da kazni nepristojnu djecu.

Tada je došlo proljeće, a bratac i sestrica igrali su se pred kućnim vratima, Odjednom čuli su škripu kotača i gle, to je bio čovuljak s novinama, koji je svom snagom gurao mala kola. Od naprijed ih je vukao drugi neki čovjek sa zlobnim licem. Na kolima je bilo svakojakih prnja, posteljine, razbijena slamnata stolica, mali stol i nekoliko sanduka. Iza kola vukla se mlada djevojka. Izgledala je blijeda, bolesna, često se zaustavljala, kao da ne može dalje. Onda bi se čovuljak okrenuo i govorio neobično blago:

»Drago dijete, odmah ćemo stići.«

Upravo su zakrenuli za ugao, kola se zaustave. Ivica i Marica vidjeli su, kako je čovuljak otvorio drhćućim rukama rasklimana vrata, koja su vodila u susjedni vrt sav obrasao korovom. Goropadni pratilac posegne za stolom, da ga unese, ali jao — dvije se noge slomiše, čim je primio. Čovuljak glasno jadikuje i predbacuje grubom pomagaču. Tad ovaj skoči na kola, izbaca komad za komadom na ulicu i reče:

»Tu nosite sami svoje prnje i dajte mi moj novac!«

I bijednik mu dade svoje zadnje pare, koje ovaj drugi primi nezadovoljan i kunući.

Uto otvori majka prozor i pozove Ivicu i Maricu k jelu. Ali ovi nisu osjećali glada i samo su gledali za blijedom djevojčicom, koju je starac položio u travu pod jedno stablo, pogladio i poljubio po obrazima i rekao nježno:

»Moje drago bijedno dijete.«

Sad mi se više nije ništa činilo smiješno kao dosada. Bilo mi je tako čudno i bolno oko srca i potrčaše plačući k majci. Čim su ispili mlijeko, požurili su se opet u vrt. Mala kućica stajala je tik do zida, koji je dijelio do vrta. Ali pred zidom bilo je nekoliko grmova jagoda, te nisu mogli da vide kroz prozor u sobu. Ipak bi htjeli znati, što ovi unutra rade, da li jedu, piju, kuhaju ili možda spavaju. Gurali su i gurali tako dugo, dok je bratac izdubao rupu, kroz koju je onda sestrica bez zapreke dopuzala tik do pod prozor. Unutra je na bijednoj slamnjači ležalo malo dijete. Pred njim je klečao čovuljak i pružao mu posljednji zalogaj suha kruha.

»Jedi, drago dijete, onda ću te ponijeti na sunce. Tu ćeš na svježem zraku opet ozdraviti: Sadit ćemo povrće u vrtu. Sve će opet biti dobro, Ljubice.«

Ali siroto bolesno dijete se samo smiješi.

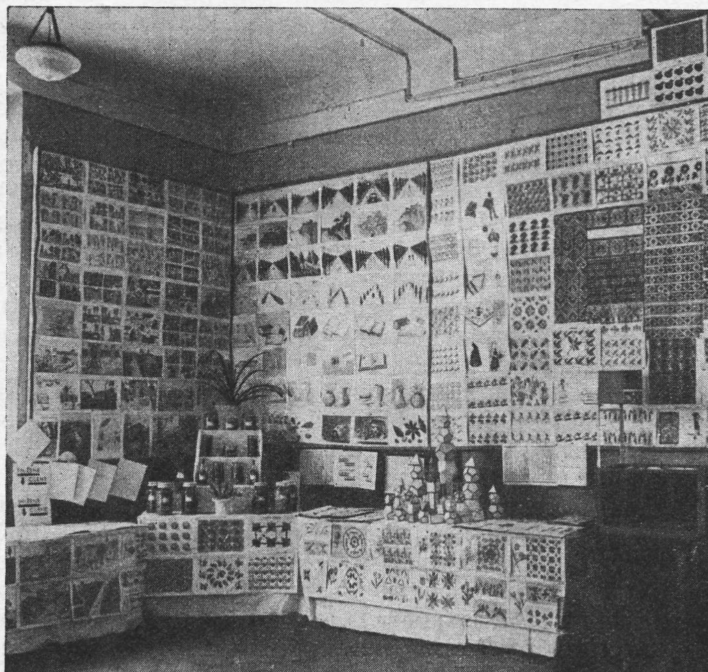
»Meni nema pomoći, oče, ništa me više ne može spasiti, zar nije rekao liječnik?«

»Ni liječnik ne može sve znati, dijete moje, pojedi samo svoj kruh, a za ostalo ću se već ja brinuti,« govorio je utješljivo otac.

Tad je djevojčica na čas zatvorila oči i bila sasvim tiha, onda je zapitala:

»Oče, jesi li ti već jeo?«

»Nisam gladan, Ljubice,« reče čovuljak, a djevojčica počne plakati. Bijedni otac nije imao kruha ni novaca, da ga kupi. Ivica i Marica gledali su tako dugo u bijednu sobicu, dok već nisu

Slika desno:
S IZLOŽBE GRAĐANSKE ŠKOLE ČASNIH SESTARA MILOSRDNICA U ZAGREBU
Odjeljenje slikarija i crtarija
Foto Ivo Kirin

ništa vidjeli, a suze su im samo tekle niz obraze. Tu unutri ležao je bijedni čovuljak i privijao obim rukama Ljubicu na grudi i obojica su plakali, plakali kako samo bijedni napušteni mogu plakati. Mali gledaoci provukli su se jecajući kroz grmlje i nisu mogli naći kutić, gdje bi se isplakali.

»Oni nemaju kruha,« reče Ivica.

»Ali mi imamo mnogo,« doda Marica i za čas su kod majke. Ova ne može dosta narezati.

»Još kruha, još puno kruha,« viču djeca, »i mlijeka za sirotu Ljubicu, a mesa za oca.«

Za kratko vrijeme stajala su obojica sa punim rukama pred malim prozorom. Ali što da rade? Unutra su još uvijek plakali i jecali. Da kucaju ili zovu? Tako im je teško, što su se rugali siromašnom čovjeku. Opet se čuje plačni Ljubičin glas.

»Bijedni oče — bez kruha —«

Tad nisu više mogli izdržati:

»Čovječe, čovječe,« vikali su.

On dođe na prozor, četiri se malene ručice ispruže prema njemu, i dva se glasa jave: »Evo — ovdje!«

Tako prođoše dani i tjedni. Jedne večeri pitao je otac mališe, bi li sa tetkom otputovali na nekoliko dana baki. Ovaj prijedlog je radosno prihvaćen, pošto su im obećali, da će se brinuti za prodavača novina i njegovo bolesno dijete. Kad su se povratili, našli su u kolijevci malog brata, a to ih je neobično radovalo. Ali doskora ih je nešto vuklo siroti Ljubici.

Ali što je to? Vrata su zatvorena. Nitko ne otvara. Unutri je neprijatno tiho. Oni odoše na ulicu i otuda pojuriše u vrt. Kućna vrata su samo pritvorena. Tiho uniđoše. Tu je ležala Ljubica tiha i blijeđa nego ikad, sa zatvorenim očima i sklopljenim rukama.

»Kako samo spava,« prošapće Ivica — i sasvim tiho položi svoj kolač na sklopljene ruke, koje tako hladno počivahu na grudima. Djeci je postalo čisto neprijatno i kad se Ljubica nije htjela da probudi, odoše žalosni kući. Idućeg jutra u samu zoru vidjeli su preko crna kola. Jedan lijes uniješe u kuću, a majka objasni djeci, da je sirota Ljubica otišla u nebo. Ivica i Marica gledali su za kolima, dok nisu iščezla. Onda su se gurali u majčin naručaj i pitali jecajući, zašto je Ljubica otišla u nebo i ostavila siromašnog starca tako samog . . .

Još su često viđali starca. Hodao je uvijek pognutije i polaganije, a bijedni kaputić vukao se sve više po zemlji. Ali mu se nisu više nikada rugali. Najednom se pročulo, da je umro. Tako je nesretni otac otišao k svojoj Ljubici. Niko nije plakao, niko pitao, nitko mislio na njega — ali je u srcima dvoje djece ovaj događaj dirnuo jednu strunu, koja jednom taknuta odzvanja kroz cijeli čovječji život, probudilo je u njima neumornog anđela — samilost — ljubav.

KATASTROFA BIJELOGA BRODA

Napisao Wingerath, preveo Zdenko Babić

Kralj Henrik I., nazvan Beauclere, bio je u Normanđiji s Vilimom, svojim jedinim sinom. Kađa su već bili spremni na povratak u Englesku, dođe kralju neki normanski pomorac i ponudi mu za put svoj brod, koji se zvao »Bijeli brod«.

»Ja sam sve uređio za putovanje i upravo ću sada zaploviti,« odgovori Henrik, ali tu je moj sin princ Vilim, on će se zacijelo rado staviti pod vašu zaštitu.«

Rekavši to kralj otplovi prema Engleskoj i ostavi princa Vilima, da za njim dođe na »Bijelom brodu«.

S Vilimom su bili i neki od njegovih veselih mladih prijatelja. Oni sjedoše i počeše se gostiti i piti vino govoreći, da se ne treba žuriti, jer će »Bijeli brod« sa svojih pedeset normanskih veslača sigurno preteći kralja, prije nego što se on u Engleskoj iskrca.

Mornari su također slavili i pjančevali i uveče su se odbili od francuske obale i počeli veslati put Engleske. Ali ni njihovo najbolje veslanje iz sve snage nije bilo dovoljno za princa Vilima i njegove prijatelje.

»Veslajte jače, moji dobri ljudi!« poticali su ih princ Vilim i njegovi prijatelji. »Veslajte jače i pokažite lijenim engleskim mornarima, kako dobro veslaju Normani!«

Na taj poticaj prionuše ljudi još više uz vesla i zaveslaše kroz tamnu noć, koja se spustila. Najednom se začu jaki mukli udar. Brod se tako naglo zaustavio, da se sav potresao. Nasukao se na stijenu. Okosnica broda je bila polomljena, a voda je brzo nadirala tako, da je za malo vremena »Bijeli brod« počeo tonuti.

Na svu sreću uz brod je bio svezan jedan mali čamac, u koji kapetan stavi princa Vilima i neke od njegovih prijatelja. Tek što su se oni bili otisnuli od broda, začuje princ Vilim krik svoje polusestre, koja se je također nalazila na brodu i koju su u općoj žurbi zaboravili.

»Vratimo se i spasimo je!« poviče princ. »Ja ne smijem pred lice svog oca bez svoje sestre.«

Tako se oni vratiše, ali se odjednom jedan dio mornara s broda ugura u čamac, koji tako prenatrpan potone sa svima, što su se nalazili na njem. Zamalo potonu »Bijeli brod«, od kojega se posade spasi samo jedan jedini čovjek, i to neki mesar. On se čvrsto uhvatio za jarbol i držao ga se sve do jutra, dok ga nisu spazili neki ribari te ga spasili.

Tri dana je kralj Henrik očekivao svoga sina, koji je već počivao u šumi haluga na dnu mora. Poslao je glasnike u razne engleske luke, da mu jave dolazak broda, ali uzalud. Kad je na kraju saznao za tužnu nesreću, od velike se boli najednom onesvijesti, i kažu, da od tog vremena nije prešao smiješak preko njegovih usana.

VARAŽDIN

Napisao Franjo Rubina

Osnovan još negdje u vremenima zadnjih kraljeva hrvatske krvi, na desnoj obali Drave leži grad Varaždin. Kao častan starac, koji je kroz vjekove doživljavao časove hrvatske povijesti, u kojem se zapravo događao veliki dio te historije, danas on nema više tolike važnosti kao nekada, danas on može još da se tješi starom slavom. U Varaždinu su značajniji ostaci prošlosti, nego tekovine današnjice. Treba da se samo sjetimo najznačajnijega što ima Varaždin: groblja. A ono nas odmah u slijedu vodi k pomisli na slavne Varaždince: neumornoga Belostenca, vatrenoga Bogovića, dramatičara posljednjih Zrinskih Higina Dragošića, konvertita dra Hinkovića, najslavnijega Varaždinca Vatroslava Jagića, kalifornijskoga Varaždinca Vatroslava Konšćaka, najučenijega Hrvata u svoje vrijeme Ivana pl. Kukuljevića-Sakcinskoga, koji je 2. svibnja 1843. izrekao prvi hrvatski govor u hrvatskom saboru, glazbenika Vilka Novaka, začetnika Hrvatskoga glazbenika Ivana Padovca, F. Pažura, dobrotvora Petrovića, profesora dra Matije Smodeka, kanonika Valdeca, dra Branka Vodnika-Drechslera, hrvatskoga metropolite dra Bauera, folkloriste Kučenjaka, nar. zastupnika dra Pere Magdića, akademika Milčetića, pravaškog zastupnika i borca Josipa Milkovića, bilježnika Pergošića, ilirca Rakovca, pjesnika Vladislava Vežića, kanonika Vramca, pa isto tako možemo se sjetiti školovanja Ljudevita Gaja i političkog djelovanja Kumičića.

Varaždin je prema prof. Horvatu već u doba kralja Bele II. (1131. do 1141.) bio sjedište župana i prema tome jedno od odličnijih mjesta. Kad je g. 1205. hrvatski herceg Andrija postao kralj, naslijedivši brata Mirka, koji ga je bio zatvorio g. 1202. u tvrđu Kneginec kraj Varaždina, podigao je Varaždin na čast slobodnoga i kraljevskoga grada u znak zahvale za dobročinstva primljena od Varaždinca za vrijeme zatočenja. Tu časnu titulu dobio je Varaždin prvi od Hrvatskih gradova, pa mu je to valjda i koristilo, da je neko vrijeme bio glavni grad, a ujedno i najveći grad Hrvatske.

Varaždin je u toku svoje povijesti stradavao najviše od elementarnih nepogoda. Najčešće je požar znao uništiti čitav grad ili veliki dio grada, zato i jest u Varaždinu osobito štovan Sv. Florijan, zaštitnik od vatre, kojemu je podignuta u 17. stoljeću kapela, a u Varaždinu je osnovano i prvo vatrogasno društvo u Hrvatskoj.

Nakon požara g. 1776., kad je vatra spalila 385 kuća, preselio se radi pomanjkanja prostorija ban Franjo Nadaždi u Zagreb, a s njim i banski stol i hrvatska vlada, koja je upravo u Varaždinu bila osnovana g. 1767. pod nazivom »kraljevsko hrvatsko vijeće«.

Iz toga doba ostale su Varaždinu za spomen samo zgrade, ukoliko su preostale od požara. Nakon toga udarca Varaždinu je preostalo da se razvija kao trgovački i obrtnički grad, ali ni tu nije bio osobite sreće, jer kad se g. 1860. gradila pruga Beč-Trst, nije ona zahvatila Varaždin, nego mali međimurski Čakovec i jedva je dosad prošlo pola stoljeća, da je Varaždin dobio zagorsku željeznicu, a prije nepune godine dana i vezu s Koprivnicom. Tek u posljednje vrijeme Varaždin se sve više razvija u tvornički grad. U nekoliko tvornica, od kojih su najpoznatije Tivar, svilana i tvornica savijenog pokućstva, radi nekoliko hiljada radnika, nažalost seljačkoga svijeta, koji se tako sve više proletarizira.

Kao što su nekad u trgovini i obrtu imali glavnu riječ tuđinci: Nijemci, među kojima je bilo mnogo Židova, tako je slično i danas: tvornički kapital nije domaći, a tako ni mnoge trgovine.

STARI GRAD U VARAŽDINU
Foto Ljudevit Griesbach

U kulturnom pogledu bez sumnje se mogu opaziti plodovi djelovanja gimnazije, koja je osnovana g. 1636., te je prije dvije godine svečano proslavila 300-godišnjicu opstanka. kao i lijepa kazališna tradicija, koja potječe još iz »starih, boljih« vremena, kad je Varaždin imao svoje kazalište, svoje glumce, koji su kasnije prešli u zagrebačko kazalište i uspeli se do vrha kazališne umjetnosti. Za širu publiku i puk treba spomenuti korisno djelovanje predstavljača u »Katoličkom domu«, čije predstave znadu biti posjećenije od kazališnih; znade ih pohoditi do hiljadu ljudi. Istaći treba i to, da je kazališna kao i glazbena tradicija baština, u kojoj jednako sudjeluju svi slojevi varaždinskoga građanstva.

Prošlih dana su za vrijeme kongresa Varaždinci ponovo divno zasvjedočili svoju vjeru u Krista, koja je oduvijek bila jedan od sastavnih dijelova njihova života. Kad je ulicama i crkvama varaždinskim orila pjesma »Do nebesa nek se ori«, koju je uglazbio Varaždinac Vatroslav Kolander, Varaždin je opet dokazao, da ga s pravom zovu »mali Rim«.

ŠIRITELJI SLAVE

PRIGODOM PRVE GODIŠNJICE SVEČANE POSVETE 25. SRPNJA 1937.

Slika lijevo:
A. J. FOSKO,
biskup u Šibeniku, koji je najviše učinio, da je Nikola Tavelić g. 1889. proglašen blaženim

Slika desno:
O. DR BEDA HESS,
general reda franjevaca konventualaca, koji je u proljeće g. 1938. zamolio Sv. Stolicu, da bl. Nikola Tavelić bude proglašen svetim

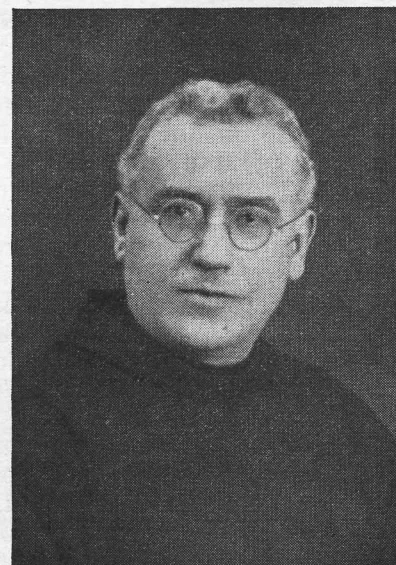
Bl. Nikola Tavelić, hrvatski jerusalemski Mučenik, postao je u ovo godinu dana, otkako mu je postavljen u Jerusalemu oltar, posvećen 25. srpnja 1937. po hrvatskome metropoliti nadbiskupu dru Alojziju Stepincu, nesamo najpopularniji hrvatski Blaženik, nego je on eto i prvi Hrvat, koji je predložen Svetoj Stolici, da bude proglašen Svecem. Taj je prijedlog u Rimu prije nekoliko mjeseci stavio preč. o. dr Beda Hess, general reda franjevaca konventualaca, 112. nasljednik sv. Franje Asiškoga. Kako je kod nas štovanje bl. Nikole Tavelića najviše bilo sačuvano kod franjevaca konventualaca, razumljiva je i divna inicijativa njihova vrhovnog poglavara, da taj naš Blaženik bude kanoniziran. O. dr Beda Hess rodom je Amerićanin (r. 16. IX. 1885. U Neo Eboracu u Sjev. Americi), a general je franjevaca konventualaca od 29. svibnja 1936. Prošlog ljeta bio je u Hrvatskoj baš u dane, kad je u Jerusalemu posvećen oltar bl. Nikole Tavelića. Hrvatski će narod uvijek biti zahvalan ovom velikom nasljedniku Asiškoga Patrijarhe, što je svojim autoritetom stupio pred Sv. Oca Papu, da objavi svijetu prvoga hrvatskog Sveca.

Cijeli pokret bl. Nikole Tavelića ušao je sad u razdoblje, koje nas vodi k proglašenju ovog velikog sina hrvatskog naroda za Sveca katoličke Crkve. Tom prilikom neka budu spomenuti neki od glavnih među onima, koji su velik dio pridonijeli širenju štovanja bl. Nikole Tavelića. Tu je prvi među svima šibenski biskup A. J. Fosko iz osamdesetih i devedesetih godina prošlog stoljeća: njegovom je zaslugom postignuto, da je 6. lipnja 1889. od Pape Lava XIII. Nikola Tavelić proglašen blaženim i da su u Šibeniku njemu u čast podignuta prva dva oltara. Šibenčanin don Krsto Stošić jedan je od prvih i najista-

Slika lijevo:
DON KRSTO STOŠIĆ,
kateheta u Šibeniku, pisac prvog samostalnog izdanog životopisa bl. Nikole Tavelića, koji je izdalo Društvo sv. Jeronima pod naslovom „Jerusalemska slava jednoga Hrvata", pisao je i piše i drugdje mnogo o tom našem Blaženiku
Fotografirano u Nazaretu za hodočašća g. 1933.
Foto Dr Josip Rožman

Slika dolje:
O. DR BERNARDIN POLONIJO,
bivši provincijal hrvatskih franjevaca konventualaca, proučava i piše mnogo o bl. Nikoli Taveliću i sprema izdanje dokumenata o njegovoj beatifikaciji

BL. NIKOLE TAVELIĆA

HRVATSKOG SVETIŠTA BL. NIKOLE TAVELIĆA U JERUSALEMU
25. SRPNJA 1938.

Slika lijevo:
VALTAZAR VIJOLIĆ,
župnik u Pirovcu kod Šibenika, pjesnik, koji je u divnim pjesmama opjevao bl. Nikolu Tavelića, pa te pjesme izlaze doskora u posebnoj knjizi pod naslovom „Cvijet hrvatske krvi"

Slika desno:
DR JOSIP ANDRIĆ,
tajnik Hrvatskog Odbora za Sv. Zemlju, organizirao je podignuće svetišta bl, Nikole Tavelića u Jerusalemu i ostvario film u slavu njegovu

knutijih istraživača života bl. Nikole Tavelića. Uz ovog pisca ističe se u zadnje doba svojim pisanjem o našem jerusalemskom Blaženiku i o. dr Bernardin Polonijo, bivši provincijal franjevaca konventualaca. U Pirovcu nedaleko Šibenika živi pjesnik Valtazar Vijolić, koji je prvi spjevao zbirku pjesama o bl. Nikoli Taveliću. Divno to pjesničko djelo sad je u štampi te se ubraja među najljepša umjetnička djela, što su dosad stvorena o tom našem Blaženiku. Među lajicima širiteljima slave bl. Nikole Tavelića ističu se najviše dr Josip Andrić i dr Duro Kuntarić, obojica iz gornjih hrvatskih strana. Slavonski franjevac o. Ivan Franković pošao je tragom bl. Nikole u Jerusalem i ondje postao prvi komesar hrvatskog svetišta. A i cernički gvardijan o. Eugen Kukina jedan je između mnogih drugih, koji su svom dušom prionuli da rade za uzveličanje bl. Nikole Tavelića, da što prije doživimo i svjetsku manifestaciju njegove svetosti, kad ga kao prvog Hrvata Namjesnik Kristov bude uvrstio među Svece katoličke Crkve.

Slika desno dolje:
O. IVAN FRANKOVIĆ, HRVATSKI MISIONAR U SVETOJ ZEMLJI,
otputovao je u Sv. Zemlju 3. lipnja o. g., stigao u Jerusalem 22. lipnja, ostaje ondje po primjeru bl. Nikole Tavelića te je preuzeo zadaću komesara hrvatskog svetišta bl. Nikole u Jerusalemu. Lijevo na slici, koja je fotografirana na dan odlaska o. Frankovića iz Zagreba u Sv. Zemlju, jest o. Eugen Kukina, gvardijan iz Cernika kod N. Gradiške, koji je u svojoj crkvi postavio mali oltarić s kipom bl. Nikole Tavelića, izrađenim po vlastitoj zamisli

Slika dolje:
DR ĐURO KUNTARIĆ, ODVJETNIK IZ POŽEGE, U RAZGOVORU SA SELJAKOM P. MATIJEVIĆEM
u selu Cerovcu kod Požege prigodom prvih dogovora o tom, da se crkva, koju su seljaci sami podigli u tom selu, posveti bl. Nikoli Taveliću. To su seljaci Cerovčani oduševljeno prihvatili te je tako prva crkva bl. Nikole Tavelića ostvarena u tom selu i blagoslovljena 21. studenoga 1937. Dr Kuntarić je organizirao i podignuće oltara bl. Nikole Tavelića sa slikom od G. Jurkića u Požegi

ROD TAVELIĆA KROZ STOLJEĆA

Napisao Krsto Stošić

Prema jednom rodoslovnom stablu F. A. Galvani *(Il rè d' armi di Sebenico, I. Venezia 1883.)* (n. dj. 199) od Tavelića je bio prvi Bogdan, koji je živio koncem 13. i početkom 14. stoljeća. Imao je sina Petra i valjda našega bl. Nikolu mučenika. Ovdje iznosim dosad neobjelodanjen dokument, koji se nalazi kod Jugoslavenske Akademije (III. d. 50) s natpisom Relazione d. città di Sebenico dell anno 1742. a Cristophoro Koprinich, gdje se na str. 6. nalaze ove riječi: »*B. Nicolo della nobile famiglia Tavillich assunto l'abito del serafico patriarca d'Assisi Francesco e doppo aver supplito a varie legazioni per Stefano Tommassevich,re di Bosna appresso li sommi Romani pontefici, l'anno 1391. passò in Palestina, ore predicando in Jerusaleme la fede di Jesu Christo contro la perfidia maometana cadde martire delle loro sciabole ucciso e volò carico di palme all' eterna gloria.*« Pisac dakle kaže, da je bl. Nikola bio u diplomatskoj službi bosanskog kralja Stjepana Tomaševića. To je nemoguće, jer je Stjepan vladao god. 1461—63. Možda je mislio na Stjepana Tvrtka, koji je vladao Bosnom od g. 1377. do smrti 1391., baš kad je poginuo bl. Nikola. Kad bi se dokazala ta služba našega mučenika, znali bi, da je njegov ugled bio vrlo velik. Svakako je zanimivo, da je takvo mišljenje postojalo u 18. stoljeću.

Povjesničar Dinko Zavorović *(Trattato d. cose di Sebenico rukopis J. Ak., str. 23, 24)* navodi Ivana, sina Petra Tavelića, koji je pošao iz Šibenika hrvatskom podbanu radi mlinica na skradinskom slapu i radi šibenskih solana, koje je god. 1340. knez Pavao od Ostrovice ostavio opatu sv. Nikole u šibenskom kanalu (pred lukom), a koje je otprije htio darovati šibenskoj općini. Ivan je bio pristaša t. zv. »vanjskih« plemića, pristaša mletačke republike, koji su bili protjerani iz grada od »unutarnjih«, pristaša ugarskoga kralja. Kad je mletačka vlast ipak g. 1412. osvojila Šibenik, Ivan je od nje dobio godišnju penziju od 400 malih lira, a njegov brat Cvjetko (Florius) 150 malih, a to su primali i njihovi sinovi i sinovci (Galvani, n. dj. 200). Ivan je pak postao »comes« Hvara 1420. *(Starine, knj. 27. Jug. Akad.).*

Ivanov brat Cvjetko šibenski je sudski prokurator i posjednik nekog mlina g. 1433. Imao je sinove Stjepana i Šimuna. Stjepan je postao franjevcem u Šibeniku, te je g. 1461. s bratom Šimunom i učenim Ambrozom Mihetićem (doctor artium) isprosio od šibenskoga kneza (priora) Baffa zemljište u Prviću, gdje je dvije godine kasnije sagrađen glagolaški samostan sv. Marije od Milosti. *(O. Stj. Ivančić Povj. crte o sam. III. reda, 212, Prilozi 9).*

Ivan je imao sinove Klementa, Cvjetana i Jakova. Bio je kapetan šibenskoga kotara, a utopio se za brodoloma g. 1453. U oporuci već od 20. svibnja 1437., između ostalog dariva franjevačkoj crkvi u Šibeniku 20 dukata.

Klement ima sinove Ivana i Tomu. Mletačko Vijeće imenuje Tomu 2. veljače 1453. satnikom grada Šibenika za četiri godine radi njegovih zasluga. *(Š. Ljubić, Listine, knj. 10., god. 1453—69.).* Zna se, da je bio živ još god. 1467. Ovaj Toma, pomorski kapetan, imao je sina Ivana, Nikolu (admiralja 1490.) i Cvjetana.

Cvjetan Ivanov (brat Klementa) ima sina Petra, Nikolu i Tomazija. Navodi se kao mrtav u jednom spisu od 25. srpnja 1433. Žena mu se zvala Klara, a kći je Nikole pl. Simeonovića. Petrova žena Marija rodila je sinove Ivana i Nikolu.

Jakov, treći sin Ivana, od žene Katarine ima Ivana, Tomu i Petra. Još 1490. bio je živ.

Petar Cvjetanov bio je admiralj 1480. Ima brata Stjepana i Ivana, a sinove Cvjetana, Mihovila, Alviza (Vjekoslava), Ivana i valjda Nikolu, te kćer Margaritu. Žena mu je Klara od roda Bano. Od Cvjetana je Ivan.

Toma Cvjetanov ima sina Nikolu, Cvjetana i Ivana. Alviz Nikolin borio se hrabro proti Turcima pa mu je mletačka vlada radi zasluga dala službu nadglednika svojih solana u Zablaću kraj Šibenika.

Teško je pratiti rod Tavelića u 16. stoljeću. Jakov ima sinove Ivana (navodi se g. 1501—33). Tomu, Jerka i Petra advokata. Petar g. 1576. vodi parnicu proti nekoj Marici iz Zadra (contra Marizzam de Jadra). Na 25. VII. 1592. šiben. Vijeće ga odredi, da pregleda u Mlecima račune fiskalne komore, ukoliko se odnosi na Šibenik. Posao je trajao tri godine i bio na korist općine i plemića. Žena mu se zvala Jerka.

Petrova su djeca Juraj i Jakov, Vincenca (udata za Petra Ponte) i Kerubina benediktinka u samostanu sv. Spasa. Ona je bila ređena 30. travnja 1618., a trošak je tom prigodom iznosio 233 lire (velika i male svijeće, crni svileni veo (rečeni *cadiotto* od tri lakta), grogram, zlatan prsten, peral, rupčići za kanonike, darak za biskupa, hrana i dr.).

Cvjetan Nikolin od žene Margarite ima sina Nikolu, koji je g. 1541. eksaminator šibenske općine.

Alvir ima sina Nikolu, koji je 1564. do 65. prokurator šibenske crkve Presv. Trojice. Zna se, da je prodao neki materijal za novu »laggettu« na trgu za 6 dukata.

Nikola je bilježnik i sudac Vel. Dvora, a njegov sin Alviz (1596.) također je javni bilježnik.

Dominiku se rodio od žene Kolice Jakov i Petar, sudac Vel. Dvora (1582.) te ambasator za Mletke i drugdje, pa kći Margarita i Kata.

Nisam mogao naći, u kakvoj su rodbinskoj svezi Mihovio, sudski prokurator 1432., Klement 1508., Dobrica 1512., Jerko 1522. do 47., Tomazij Nikolin, a sudac Vel. Dvora 1521. do 91., Klara 1531., koja se udala za Krstu Kosirića i imala sinove Jakova i Mihovila. Krsto je učinio oporuku 1538., Jakov 1531. do 78., Petar 1553. do 62.,

(Svršetak na strani 398.)

RUŽE ZELENOG OTOKA

ROMAN IZ IRSKE PROŠLOSTI — NAPISAO SAMUEL LOVER

(Nastavak)

XVI
IRSKI VAŠAR SA SAMO JEDNOM TUČNJAVOM. — DE WELSKEIN SE LINJA.

Bilo je nekoliko dana prije velikog vašara u susjednom selu. Irski su vašari na glasu zbog svoje živahnosti i veselja. Budući da De Lacy još nikada nije bio ni na jednom takvom vašaru, odlučio je iz znatiželje poći onamo. Dogovorili su se, da će poći on, Rory, njegova sestra i njen oduševljeni štovalac Conolly, ali kojega Mary nije osobito voljela. I Phelim O'Flanagan je molio, da im se smije priključiti, što su mu dašto i dozvolili.

»Ali ne smijete očekivati, da će ovoga puta biti toliko zabave, kao i drugi put,« razlagao je Rory De Lacyu. »Ljudi su naime sada složniji, zato se, dok ne dođu bolja vremena, ne će toliko tući kao obično. A kad među nama zavlada pravda i kad bude sve zadovoljno, onda da, onda ćemo se po starom običaju opet zabavljati i tući.«

»Čudim se,« primijeti De Lacy, »zašto ste se tako odali strančarstvu. Iako ste lukavi i odlični momci, dok ste svaki za se, a kada dođete zajedno, odmah se potučete!«

»Vidite, gospodine,« umiješa se Phelim, »to je u čovječjoj naravi, da se svađamo i prepiremo, kraljevi za kraljevstva, učenjaci za dokaze i tako dalje. I vi, gospodine, koji ste učenjak, znate, da se narodi među sobom prepiru i osvećuju poput pojedinih ljudi u župi, kraju ili državi. Krug je krug, pa bio velik ili malen, od kruga do kola, quo erat demonstra« završio je Phelim svoje mudrovanje krivom latinštinom, a zatim posegnuo u džep za burmuticom. Izvukavši je kucne po njoj i ponosno uzme prstovet burmuta.

»Da, dokaži,« potvrdi De Lacy, koji je nastojao, da ostane ozbiljan. »Ali bio razlog svađe ili kugljanje ili hrvanje, ipak bi bilo bolje, kad biste igrali jednakom snagom, mjesto da jedan drugoga bijete.«

»Pa tako i radimo,« Rory će.

»Što još, prepirete se,« predbaci mu De Lacy i zamahne rukom.

»Što možemo za to?« opravdavao se Rory. »U igri upozoravamo jedan drugoga, da igra pravilno i pošteno. I dogodi se, da netko pogrešno baci kuglu, koju drugi udari nogom, i eto svađe. A kad dođe do prave prepirke i riječ više ne pomaže, onda se dašto pograbimo i bez zamjere namlatimo onoga, koji je kršio pravila igre.«

»Zar se iz toga među vama ne povađa mržnja?« upita De Lacy.

»Ne,« odgovori Rory. »Zašto? Zar nemaju protivnici prilike, da nas budući put natuku?«

»I tako se svađa vuče u beskrajnost, zar ne?«

»Razumije se,« raspali se Rory. »I upravo to je veselje! Kakvi bismo bili muškarci, kad bismo se svađali s onim, za koga znamo, da ga možemo svladati! Onda bi bio kraj svakoj slavi.«

Sutradan nakon tog razgovora, u kojemu se Rory i Phelim dokazivali, da su svađe i tučnjave među momcima potrebne, bio je vašar. Maleno društvo otputilo se na mjesto zabave. Conolly je pratio Mary, a Phelim i Rory de Lacya.

STARAC

Naslikao Filippo Lippi. — Portret se nalazi u Galeriji degli Uffizi, Firenza

Posvuda na vašaru su vidjeli prilično živahnu vrevu. Conolly je odmah stao kupovati medenjake Mary. U šarenu maramu nasuo joj mnogo šarenih srdaca s umetnutim zrcalcima i uskim bijelim listićima, na kojima su bili napisani srdačni stihovi. Momak je postao dobre volje i molio društvo, osobito De Lacya, ovoga osobito uljudno, neka bude veseo. I svi, osim De Lacya, su nastojali, da se iživе prema starom običaju. Jeli su i pili, gledali se i smijali, dok su mogli. Čatrlje za medene kolače i sve šarene kramarije bila su jednostavna seljačka kola. Preko kola su kramari položili duge vitke grane. Preko njih bacili su gunjeve, da njima pokriju gole daske, kojima su prеđašnjeg dana vozili pijesak, zemlju ili nešto drugo, što nije bilo nimalo slično svim tim predmetima, te ih promijenili u slastičarne.

U jednom kutu takve sitničarije vidio si čašu i crnu bocu, u kojoj je bila nekakva tekućina. Ispod kola je iz snopa slame virio vrat veće posude, iz koje su mogli iznova napuniti onu crnu bocu, ako je bilo potrebno. Za one, koji su htjeli plesati i piti, bili su napravljeni šatori s pozornicama, na kojima je kasnije, kad su svi bili dobre volje, nastala vreva.

Momci se kladili za medene kolače i zabavljali, kako se obično zabavljaju na početku takvih priredbi, kad još nema ništa osobito. Naše maleno društvo šetalo je amo tamo. Rory je rekao De Lacyu: »Nijesam li vam rekao, da će biti malo ili ništa zabave? Zar ne vidite, kako su mirni?«

Hodali su polagano i došli do kazališta lutaka, gdje su nastupali Punch i Juddy. Ovdje je upravo vrvjelo od gledalaca. Zanimljiva domaća pripovijest približavala se kraju, kad ih je Rory tjerao, neka pokroče brže, da još nešto vide. U žurbi ispričao je Mary sadržaj Punchovih doživljaja i sokolio: »Žuri se, žuri! Takvu sam igru vidio u Dublinu. Brže, brže! Sad će taj stari lopov ubiti svoju ženu i dijete!«

Kad su prispjeli, umirali su već gospođa Punch i njeno dijete. Upravo su poslali po liječnika. Liječnik je došao i Punch je započeo:

»Doktore!«

»Gospodine?« liječnik će.

»Možete li pomoći mojoj ženi?«

»Da, gospodine.«

»Što ćete joj dati?«

»Kozjega mlijeka.«

Rory se prenerazio. »Tako mu svih . . . On je!« kliknuo je, nagnuo se k De Lacyu i poluglasno rekao: »To je Devilskin, ondje,« i pokazao na pozornicu.

»Gdje?« zanimao se De Lacy.

»Ondje«, odgovorio je Rory i ponovo pokazao, »ispod pozornice, unutra u škrinji. Kladim se, da je on. Prepoznao sam njegov glas. Kad sam čuo za kozje mlijeko, mogu priseći, da je on.«

I zaista bio je De Welskein. Kao ljubitelj spletaka i pustolovina bio je posvema u svom elementu. Glumio je po pokrajini, čime se ponosio, a u isto je vrijeme sijao bunu iz ljubavi prema revoluciji i u džep spremao dobitak od svog prokriumčarenog duhana. Išlo mu je dobro. Držali su ga glumcem, a on je imao novac. Nikad nije bio na istom mjestu. Nastupao je čas u jednoj, čas u drugoj ulozi.

»Moram s njime govoriti,« rekao je De Lacy. »Veseo sam, što ga je slučaj doveo ovamo. Kad svrši igra, moramo paziti, da ga dobijemo.«

Dok su čekali, približavala se kazalištu skupina jahača. Rory je među njima ugledao suca Ransforta, župnika, Sweenya i Scrubsa, koji je razgovarao s onim pukovnikom, koji ga je pustio na slobodu i dao mu iskaznicu. Uvidio je, da će biti najbolje, ako nestane. Prepozna li ga naime pukovnik, može lukavština s gospođom Scrubbs izaći na vidjelo, a on u stupicu. Za to se je sakrio iza De Lacya i rekao mu, što je na stvari. Zatim je otišao s Mary i Conollyem. De Lacya je ostavio u Phelimovu društvu.

»Ako se više ne vidimo na zabavi, vidjet ćemo se kod kuće,« nadodao je i odjurio, da ga svi jahači ne opaze. Kad su bili prilično daleko, oprostio se od Mary i Conollya i dogovorio se s njima, gdje će se sastati. Ono dvoje vratilo se ka kazalištu, da još uhvate svršetak igre.

Rory se progurao kroz prvi red šatora, gdje su već oduševljeno plesali i pili. Kad je prispio do onoga šatora, gdje se morao sastati sa sestrom i njenim pratiocem, sjeo je, naručio mjericu pića i okrijepio se. A zatim mu se prohtjelo, da se i sam zavrti. Dok je sjedio i pio, ugledao je Regana i Kathleenu, koji su unišli na drugom kraju šatora. Srce mu je zaigralo, kad je ugledao odabranicu svog srca, ali u isto vrijeme i grčilo, kad se sjetio, da joj se u bratovoj prisutnosti ne smije približiti. Na svoje je veliko veselje opazio, da je Regan sa sestrom progovorio samo nekoliko riječi i ponovo otišao. Za to je veselo prišao k djevojci svog srca i htio je iznenaditi, jer je licem bila okrenuta od njega. Neprimjetno joj se približio, udario je po ramenu i već je pripremio svoj najudvorniji smiješak. A kad se je okrenuo, stao je. Mjesto da na njenom licu ugleda crvenilo sreće, kako je očekivao, ugledao je smrtno bljedilo i njeno je oko bilo tuđe. Roryu je sva krv udarila u srce.

»Što je s tobom, Kathleen, draga?« upita je.

Kathleen nije mogla odgovoriti.

»Što je? Za Boga, kaži mi, što je?« nutkao je on, jer je iz djevojčina vladanja doznao, da je morala o njem doznati nešto loše.

»Rory,« rekla je onim glasom, punim predbacivanja, koje je kadra da smogne samo povrijeđena žena; »Rory,« rekla je, »zar je potrebno još i ispitivati?«

»Što sam učinio, Kathleen, srce?«

»Oh, Rory, tako brzo si me prevario!«

»Ja? Kathleen? . . . Tako mi svega, što mi je sveto . . .«

»Rory, prisega ne pomaže ništa.«

»Ali što je, Kathleen?«

»Oh, Rory, ti si me varao!«

»Tako mi svijetla mojih očiju, nijesam te varao, Kathleen!« U Roryjevim riječima bilo je toliko iskrenosti, da je Kathleen nekoliko vremena oklijevala i upitno mu gledala u oči, kao da mu želi vidjeti u srce; najednom je pogledala na stranu i tužnim glasom rekla:

»Kako bih ti rado vjerovala, Rory, ali . . .«

»Što?« zabrinuto zapita Rory.

»Ne ću da te optužujem, ali ti znaš . . .« i opet je stala.

»Što?« mirno će Rory.

»Podrum.«

Bilo je dovoljno. Onom brzinom, koja strelimice zaključuje i prosuđuje, upoznao je Rory, da su ga oklevetali, jer je bio u De Welskeinovom podrumu. Kad se sjetio, kako se djevojka, s kojom je plesao, vješala na nj, uvidio je, da

bi takvo vladanje, tko bi htio, mogao zasukati proti njemu. Zato je ova riječ bila dovoljna, da je ušutio, kad je Kathleen izgovorila tešku riječ »podrum«. A ona je njegovu šutnju shvatila kao krivnju. Za to se dignula, da pođe. Tada je Rory prihvatio njenu ruku i čvrsto je stisnuo.

»Kathleen, krivo me osuđuješ. Znam, što misliš, ali...«

»Pusti me,« rekla je gorko ga prekoravajući. »Potraži radije ruku one gospođice, koju tako voliš, ta lako ćeš je naći na zabavi,« i nastojala je, da mu se istrgne, ali Rory je nije puštao.

»Kathleen,« žalosno je rekao, »samo Shan Dhu mogao ti je to kazati. Nijesam mislio, da je takva neman, jer...«

»Psst!« zgrozila se Kathleen, »Shan se vraća, vidim ga.«

»Obećaj mi, da ćemo se sastati, i ja ću ti sve razjasniti!«

»Rory, ne varaj jadne djevojke, otiđi, molim te!«

»Ne ću da odem, dok mi ne obećaš.«

»Ako imaš malko milosrđa prema meni, pođi, molim te, Shan dolazi.«

»Obećaj,« zaklinjao ju je Rory.

»Dobro,« nemoćno će Kathleen.

»Pričekaj me kod mosta,« tiho ju je zamolio, »sutra naveče. Bog s tobom, Kathleen, i ne vjeruj, srce, da bih te mogao varati!«

Kad je to izgovorio, strastveno joj je poljubio ruku, i zatim nestao iz šatora, a da ga Regan nije opazio. Jadnog je Rorya boljelo srce radi Kathleenine hladnoće. Neustrpljivo je poput djeteta čeznuo za narednim večerom, kad će joj moći raspršiti svaku sumnju u svoju vjernost. Dok se je gurao kroz mnoštvo, zaustavilo mu se oko na šarenoj skupini, koja je bila na pozornici u zaprljanim krpama, punim krivotvorenih zlatnika. Koga je prepoznao? Zar nije ondje bila ona djevojčura, koja je u podrumu s njime bila tako ljubazna? Sjetio se Kathleeninih riječi: »Vidjet ćeš je na zabavi.« Stresao se na sam pomisao, da bi mu osvetljivi Regan prstom mogao pokazati onu našminkanu ženu kao njegovu ljubovcu. Postalo mu je vruće, jer je sa svojim našminkanim licima, kratkim krilom i starim iznošenim nakitom bila ogavna, iako inače pristala.

Dok ju je promatrao, činilo mu se, da se njegovo oko sukobilo s njenim okom, koje je za trenutak demonski zamračilo, a zatim odmah okrenulo se u stranu. Još je jače poželio, da se sastane s Kathleenom.

Pošao je naprijed mimo glavnih šatora, ali opet su mu ususret dolazili pukovnik i sudac. Žurno se okrenuo i zaobilazeći došao na ugovoreni kraj, gdje su ga čekali Mary i Conolly. Malo zatim zajedno su hodali po zabavnim prostorima. Došli su do druge pozornice, odakle se čuo smijeh i s koje je glumac, sav posut zlatnim ljuskama mamio ljude, da uniđu, jer da će im čarobnjak iz karata gatati sreću i da će ozdraviti od svih vrsti bolesti. To je izazivalo mnogo smijeha i znatiželje i obećavalo mnogo zabave. Rory, njegova sestra i njen štovalac–zaista su unišli. U šatoru vidjeli su čovjeka s bijelom vlasuljom, cilindrom, čipkama i čipkastim podbradkom. S kartama je pravio razne čarolije. »Slavnom općinstvu«, koje je njegove čarolije gledalo otvorenih ustiju, nuđao je lijekove za ovu i onu bolest, različite »nostrume«, među kojima je najviše hvalio kozje mlijeko (engleski goat's milk, izgov. gots milk. On je krivo izgovarao ghost's milk, što znači mlijeko duhova).

»I opet Devilskin,« Rory će sam sebi. »Devilskin (vražja koža) posve stalno! Više nego vra-

Roman se nastavlja na str. 392.

Slika desno:
PLINSKE MASKE UVEDENE U ŠKOLE

Zlo i opasnost rata toliko je napredovala, te se u japanskim djevojačkim školama uči kao predmet i obrana od otrovnih plinova. Slika prikazuje jednu vježbu za obranu.

BACHOV PASION PO MATEJU

Napisao Dr Josip Andrić

J. Sebastian Bach jedan je od najvećih glazbenika svijeta. Živio je od g. 1685. do 1750. Bio je otac dvadesetoro djece. U instrumentalnoj je glazbi preteča velikih klasičkih skladatelja Mozarta, Haydna i Beethovena. Za glasovirsku glazbu epohalne su njegove skladbe »Das wohltemperierte Klavier«, njegove suite i njegovi klavirni koncerti, kojoj je vrsti skladbi zapravo on dao temelj. Skladao je mnogo i za gusle, pa još i danas najveći guslački virtuozi izvode te Bahove skladbe, koje se ubrajaju među najteže. Osobito je mnogo skladao za orgulje, pa je i jedan od najvećih skladatelja na tom području. Tu se proslavio kao najveći majstor kontrapunkta. Na polju vokalne glazbe istakao se velikim mnoštvom crkvenih skladbi: skladao je preko 200 duhovnih kantata i velik broj drugih djela. Bio je protestant, ali je simpatizirao i s katoličkom crkvenom glazbom, pa je skladao u njenu smjeru latinsku Misu u h-molu. Najslavnija su mu dva velika oratorijska djela: Pasion (Muka Kristova) po Ivanu i po Mateju. Osobito mu je Pasion po Mateju stekao veliku slavu. U njem je na upravo divan pjesnički način upotrijebio koralnu melodiku i stvorio snažnu glazbenu, često upravo dramatsku karakteristiku pojedinih dijelova skladbe upotrijebivši 2 orgulje, 2 orkestra i 3 pjevačka zbora te ih postavio jedan prema drugom. Izmjenjuje se recitativ s arijama i zbornim pjevanjem. »Skromne četveroglasno skladane koralne melodije, što ih je Bach u tom djelu upotrebio, raščlanjuju golemu gradnju tog misterija u pregledne dijelove i stvaraju stanke u uzbuđenom napredovanju radnje. Čas procvjeta osjećaj, kojega se tekst Evanđelja samo tiho dotakao, kao da ga se dodirnula čarobna ruka, neposredno i neočekivano u čudesni osjećajni cvijet, čas se koja žešća strast izgubi u zamišljenom razmišljanju, čas dršće strah i bol u pobožnoj, poniznoj molitvi.« Tako opisuje Bachovu glazbu u tom djelu njegov životopisac Rikard Batka. Prema glazbenoj grandioznosti Pasiona po Mateju glazba se mlađeg Bachova Pasiona po Ivanu jasno odlikuje većom nježnošću i profinjenošću. Oba ta Bahova oratorijska djela o Muci Kristovoj čuvaju neprolaznu slavu velikom tom skladatelju u cijeloj svjetskoj glazbi. Sad je glazba Pasiona po Mateju evo došla do uzveličanja i u jednom njemačkom novom filmu. I u filmu »Hrvati u Svetoj Zemlji« upotrijebljena je jedna Bachova skladba, odlomak iz Koncerta za orgulje u d-molu, a sad se radi na tom, da u novoj glazbenoj obradbi tog filma bude izveden Händlov oratorij »Mesija«, djelo, koje dijeli slavu s Bachovim slavnim Pasionima po cijelom svijetu.

Slika lijevo:
SVI POBOŽNO I ZANESENO SLUŠAJU DIVNE ZVUKOVE BACHOVA PASIONA PO MATEJU
Iz filma „Domaja"
Foto Ufa

SLAVLJE NOVOG POLJSKOG SVECA

O Uskrsu je ove godine Sv. Otac Papa Pijo XI. proglasio svecem Poljaka sv. Andriju Bobolu. Na tu svečanost pohrlio je u Rim cijeli poljski Episkopat te osam tisuća Poljaka iz sviju poljskih krajeva. Prošle je godine poljski narod sa pola milijuna potpisa zamolio Namjesnika Kristova, da tog svetog sina poljskog naroda uvrsti među svece katoličke Crkve. Ta je molba pobožnog poljskog naroda evo uslišana.

O tom novom svecu bratskog nam poljskog naroda treba da i mi Hrvati nešto više znamo nesamo zato, što se eto povećao broj slavenskih katoličkih svetaca, nego i zato, što i mi Hrvati stojimo prvi put u cijeloj našoj povijesti pred sličnim događajem, kakvim je eto počašćen poljski narod. U isto naime vrijeme, dok je Sv. Otac Papa proglasio svecem ovog poljskog ugodnika Božjeg, podnesena mu je od generala reda franjevaca konventualaca o. Bede Hessa molba, da proglasi svecem i Hrvata bl. Nikolu Tavelića, jerusalemskog mučenika. Čvrsto se dakle nadamo, da ćemo ubrzo i mi Hrvati doživjeti takvu sreću, kakvu su evo ove godine doživjeli Poljaci proglašenjem njihova sina Andrije Bobole za sveca.

Sv. Andrija Bobola živio je prije 300 godina. Potekao je iz poljske plemićke obitelji Bobolâ koja se u 13. stoljeću doselila iz zapadne Poljske u istočnu. Mladi Andrija stupio je u isusovački red pa je kao misionar g. 1652. došao u Pinsk. Dakle bio je u istočnoj Poljskoj misionar isto tako, kako je 270 godina prije njega u istočnim hrvatskim krajevima bio misionar Nikola Tavelić.

Više od pola stoljeća prije toga pravoslavni su biskupi u Brestu Litovskom g. 1596. priznali sjedinjenje s katoličkom Crkvom. No protiv tog sjedinjenja ustao je g. 1620. ruski pravoslavni patrijarka Teofan. I sad se razvila velika borba protiv sjedinjenja s katoličkom Crkvom. U tim je borbama mučenički poginuo g. 1623. nadbiskup sv. Jozafat Kuncević, čiji se blagdan slavi 14. studenoga, to jest na isti dan, na koji se slavi i blagdan našeg bl. Nikole Tavelića. A g. 1657. zarobili su kozaci i Andriju Bobolu. Najprije su ga htjeli prisiliti, da se odrekne katoličke vjere, pa kad on to nije htio, onda su ga 16. svibnja te godine okrutnom smrću ubili.

Godine 1853. bio je proglašen blaženim. Kad su g. 1922. boljševici provalili u Poljsku, odnijeli su tijelo bl. Andrije Bobole u Moskvu. Tamo su ga otkrila dva isusovca, koje je Papa bio poslao, da odnesu hrane za gladne u Rusiji, pa su od boljševičke vlade izradili, da smiju te ostatke poljskog Blaženika ponijeti sa sobom. Tako je tijelo tog mučenika g. 1924. dopremljeno u Rim, odakle je sad početkom lipnja svečano prevezeno u Poljsku. Vozilo se posebnim vlakom, koji je svečano dočekan u Ljubljani, gdje je u procesiji kroz grad bila iskazana čast tom poljskom Svecu. I kroz cijelu Čehoslovačku bilo je tijelo Svečevo svuda svečano dočekivano, a prolaz kroz Poljsku bio je pravi svečani triumf.

SVEČANI DOČEK MOĆI SV. ANDRIJE BOBOLE U LJUBLJANI
Četiri bijelca vuku kočiju, u kojoj se vozi lijes sa tijelom Svečevim kroz slovenski glavni grad

LIJES SA TIJELOM SV. ANDRIJE BOBOLE U LJUBLJANI
nose svećenici u procesiji

Veliki sin poljskog naroda i mučenik za jedinstvo vjere vratio se u svoju domovinu kao Svetac cijele katoličke Crkve. *Dr Josip Andrić*

Slika dolje:
ŠKRINJA S RUKOM SV. STJEPANA, UGARSKOGA KRALJA,
vozila se u posebnom staklenom vagonu iz Budimpešte u Ostrogon, rodno mjesto Svečevo, prigodom proslave 900. godišnjice njegove smrti 1038.—1938. Ta je proslava bila odmah iza budimpeštanskog svjetskog euharistijskoga kongresa 30. svibnja. Na slici vidimo škrinju s moćima sv. Stjepana u tom staklenom vagonu s počasnom pratnjom

Nastavak romana sa str. 389.

žja koža, vjere mi. Mislim, da je on sam vrag! Vidiš ga, Francuz se opet prometnuo!«

Rory je otišao, jer nije htio, da im se pogledi susretnu. Ali ne za to, što bi ga se možda bojao! Sam nije znao, zašto nije htio, da ga krijumčar prepozna. Nešto, što nije znao što, odupiralo se u njemu proti tomu, da bi bilo kakva posla imao s tim vraškim čovjekom.

Zato je radije počekao vani, dok nijesu došli sestra i Conolly, koji je spomenuo, da je već vrijeme večere. I Rory je bio za to. Premda mu je nesporazumak s Kathleenom kvario veselje, bio je previše zdrav korijen, da nešto takvo upliva na njegov dobar tek.

»Nijesam odviše gladan,« napomenu Rory.

»A ja jesam,« javi se Conolly, »jer osim pet ili šest tuceta medenih kolača i nekoliko jabuka Mary i ja nijesmo još ništa okusili, što bi bilo vrijedno spomena.«

»O, koliko si puta pio u moje zdravlje?« podsjetila ga Mary.

»A što će ti tri ili četiri vrča vina?«

Dok je gladno društvo nastojalo, da dobije nešto za zube, stajali su De Lacy i Phelim nasuprot De Welskeinovoj pozornici. Kad mu se pružila prilika, nagovorio je De Lacy krijumčara, koji ga je pozvao u šator. Phelima su ostavili vani. De Lacy se našao u malenom stanu. Kroz rezotinu u zastoru vidjelo se u veći prostor.

»To je moje kazalište,« De Welskein će u lošoj engleštini.

»Čemu vam kazalište?«

»Da se zabavljam... varam neuke... pravim romantiku... Ljubim pustolovstvo, ta znate, gospodine.«

»Mislio sam, da krijumčarite...«

»Gospodine!« dostojanstveno kliknu De Welskein.

»Mislio sam, da vam vaši trgovački poslovi zadaju dovoljno briga.«

»To je malenkost! Svaki može trgovati, ali spletkarenje...«

»Za to treba biti genij,« De Lacy će.

»Mislim, da je zaista tako,« samosvijesno će De Welskein.

»A vaša politička misija! Oduzima li vam ona mnogo slobodnog vremena?«

»Za većinu ljudi, ali ja... ljubim spletke... romantiku... ha, ha! Kraj toga... nekoji me ljudi teže mogu naći. Danas trgovac... Sutra Punche i Joody... sada opet mijenjati.«

Skinuo je sa sebe kaput i pošao, da iz platnenoga kovčega, koji je ležao u kutu pod slamom, uzme kaput sa čipkama, cilindar, bijelu vlasulju i ostalo, sa čime ga je Rory prije vidio.

»Sad idemo igrati doktora Patka.«

»Kakav je to značaj?« upita De Lacy.

»Kre-kek, kre-kek,« zakreketao je De Welskein onom živahnošću, radi koje je na glasu njegova domovina.

De Lacy se smijao: »Dobivate li honorar?«

»Zacijelo! Prodajem male ljuske, liječim sve... bolje nego ghost's milk (mlijeko duhova). Osim toga,« rekao je i vukao iz džepa karte, »ovdje još više... hokus — pokus... ha, ha! Čude se... misle ja đavao.«

Kad je De Welskein svršio svoju toaletu, našminkao je obraz, obrve namazao ugljevljem od pluta, vlasulju posipao brašnom i još malko razgovarao o poslovima s onu stranu vode. De Lacy, koji je mislio, da je bolje, ako se predugo ne zadržava u takvom društvu, žurno je svršio svoj razgovor s njime. Nakon što mu je rekao, gdje će ga naći, pomaknuo je rastrgani zastor u stranu i izišao iz šatora, pred kojim ga je čekao Phelim.

Otišli su k Roryu i njegovom društvu, koje je nastojalo, da dobije nešto jela, što nije bilo baš tako lako, jer je bilo kasno i jela su bila rasprodana.

Rorya je žalost i briga za Kathleenu tako obuzela, da mu je prošao dan, a da toga nije bio svijestan. Conolly i Mary tako su se zagledali u različite predstave, te nijesu vodili nikakve brige o tom, da vrijeme leti.

Tražili su duge redove vatra u šancima, iznad kojih su prije stajali ogromni lonci, puni govedine i kupusa. Vatru su našli i lonci su ležali na tlu, ali mesa i kupusa nije više bilo. Mjesto lonaca bili su postavljeni kotlovi, u kojima je neprestano ključala voda za punč. Večere nijesu više nigdje mogli dobiti i to im je povećalo glad. Što da učine? Tada je Rory na kraju jednog šatora ugledao dvije patke, koje su visjele na uzici te se pekle kao na vatri, i djevojku, koja je imala pune ruke posla. Kad je to vidio, došla je do izražaja njegova domišljatost kao uvijek, kad je bio u stisci. Njegova ljubav prema šali i potreba za večerom pomogle su mu, da je došao do pataka. Nakon što su sjeli u blizinu vatre, gdje su se pekle patke, upitao je gazdaricu šatora, ne bi li mogli dobiti nešto za večeru. Odgovorila mu je, da nema drugo nego kuhanu hladnu govedinu.

»Bit će dobra,« Rory će.

Pred Rorya i njegovo društvo postavili su tanjure, vilice, noževe i zdjelu napola toplih, od predugoga kuhanja već posvema raskomadanih ostataka veoma loše govedine.

»Zasada je i to dobro,« primijeti Rory, koji je samo gledao, kako bi došao do tanjura, a zatim do . . . pataka. Da mu to lakše uspije, rekao je: »Ne započnite, dok ne dođe Jack; ta mora skoro biti ovdje,« kao da nekoga čekaju. Zatim se obrati djevojci, koja je zapila na patke, da se lijepo ispeku. Razgovarao je s njom i šalio se dugo, da joj se dodvori. Ona se neprestano smijala njegovim šalama i naposljetku priznala, da je momak, kakvoga nema daleko naokolo. Kad je konačno mislio, da bi patke morale biti već pečene, rekao je videći, da se znoji od vrućine:

»Mislim, da se i vi pečete zajedno s patkama.«

»Mislite, da ću se ispeći i ja,« uzvratila mu šalom.

»Od takva posla čovjek žeđa.«

»Istina je, što kažete, ali ipak nema nikoga, koji bi mi dao, da nešto popijem.«

»A što, kad bih vam ja dao?«

»Neka vam Bog da zdravlje,« veselo će mlada, od vrućine sva užarena kuharica brišući si rukom lice, s kojega je curio znoj.

»Dobro, ako mi donesete duhana, dat ću vam vrč vina.«

»Neka vas Bog blagoslovi,« kliknu djevojka.

»Potrčite dolje k Timu Donoghueju na kraj ceste i donesite mi burmuta, jer imam strašnu prehladu u glavi, koju sam dobio kroz rupu u klobuku.«

»Oh, jadniče,« smiješeći se požali ga i brižljivo okrene patke.

»Istina je, što vam kažem,« tvrdio je Rory.

»Ali ne usuđujem se ostaviti patke,« ona će.

»Na patke ću već ja pripaziti, dok se vratite; šmugnite kroz ovaj otvor; evo vam banka, ostatak zadržite.«

To je svladalo djevojčine pomisli. Okrenula se i potrčala cestom k Timu Donoghueju. Još nije bila ni deset koraka daleko, kad li je Rory već imao patke na stolu.

Kad se djevojka vratila i vidjela same kosti svojih dviju pataka, koje je ostavila kraj vatre tako mirisave, masne i naduvene, vrisnula je:

»Oh, moje patke, moje patke!«

»Oh, pokvarila mi ih je ova vucibatina!« uzrujano će gospođa Molloy, gazdarica šatora, dotrčavši na vrisak.

»Ne, milostiva,« mirno će Rory obirući kost, »nijesu pokvarene. Bile su zaista vrlo dobre. Za života nijesam jeo takvih.«

»Oh, moj Bože,« jadikovala je očajna žena, »to su bile divlje patke mr. Regana.«

Ove su riječi djelovale na Rorya kao hladna voda. Volio bi, kad ne bi bio jeo Reganovih pataka. A jer su ih pojeli, odlučio je, da će se šaliti. Zato je odgovorio:

»Zaista, gospođo, nijesam znao, čije su patke, a ni toga, da su divlje, jer, vjere mi, bile su upravo tako dobre kao i pitome.«

»Ali bile su Reganove,« uzbuđeno će ona.

»Toga nijesam znao, gospođo. Mislio sam, da su vaše i da imam u vašem šatoru poput drugih pravo do svega, što je dobro za želudac.«

»Oh, teško meni, što će reći mr. Regan!«

»Reći će, što treba,« osorno je odgovorio sam Regan, koji je unišao i strašno se rasrdio, kad je čuo, da je Rory O'More uzeo njegove patke. Kad je došao bliže i opazio, da kraj Mary O'Moreove sjedi Conolly, »probudilo je to u njemu đavla«, kako je kasnije primijetio Rory. Zato je, mjesto da se pograbi s Roryem, napao Conollya:

»Kako si se usudio uzeti moje patke?«

Conolly se htio dignuti, da mu odgovori, kad li mu je Rory položio ruku na rame i rekao:

»Sjedni, to je moja stvar!«

Na taj se postupak odlučio iz dva razloga: nastane li svađa između Conollya i Regana, znao je, da će se u svađu umiješati ime njegove sestre. U njemu se sve pobunilo i nije htio, da Maryno ime bude upleteno u svađu na zabavi. Drugi razlog je bio taj, što je on bio onaj, koji je sve to skrivio. A on nije bio čovjek, koji bi dozvolio, da se tko drugi za nj bije. Zato se obratio Reganu:

»Ja sam, Shane, onaj, koji sam uzeo patke. Conolly nije imao nikakva udjela pri tom. Ako si radi mene bez večere, žalim i nadam se, da mi ne ćeš zamjeriti. A vas, gospođo Molloy, molim, da mi oprostite, što sam uzeo ono, do čega nijesam imao pravo. Sve, što mogu učiniti, jest, da platim patke. Uzmite,« rekao je i ponudio joj šaku srebra, da uzme, koliko su vrijedile pečene patke.

»Uzmite,« divlje je povikao Regan i svom snagom udario po Roryevoj ruci, da su se šilingi razletjeli na sve strane, po stolu i tlima. »Patke nijesu pripadale gospođi Molloy, nego meni i ne ću, da mi netko naplaćuje, što nijesam kanio prodati. Ono, što ti imadem reći, je to, da ubuduće ne izmičeš, što je moje.«

»Što je moje,« osobito je naglasio. Rory je osjetio, da je Regan time mislio na Kathleenu. Ali sve to ne bi bilo tako uvredljivo, kao riječi »da ne izmičeš«, kako su u Irskoj kazali, kad si

je netko nešto protuzakonito prisvojio. To je Rorya razbijesnilo.

»Regane,« odgovori mu, »što sam učinio, učinio sam u šali. Lijepo sam govorio s tobom, da se sprijateljimo. Ali ako se hoćeš radi toga svađati i vrijeđati me, kažem ti, da toga od tebe ne ću trpjeti.«

»Kad bi bio tako točan onda, kad si uzeo moje patke,« zamrmljao je Regan i okrenuo se, da će poći.

»Ako sam uzeo tvoje patke, ne ću za to tvojih besramnosti«, rekao je Rory i pošao od stola.

Mary ga je htjela zadržati. Conolly joj je to branio, jer je znao, što bi se moglo dogoditi, ako žena ometa čovjeka u tučnjavi. »Ostavi mu slobodnu ruku, jer domalo će je trebati,« rekao joj i predao je u zaštitu starijem čovjeku, a sam skočio na Roryevu stranu.

Sad nije trebalo gubiti vrijeme, jer Regan se žurno okrenuo i izazivajući zarežao:

»Zar si meni rekao besramnost?«

»Jesam,« Rory će.

Još nije izgovorio riječi, i već je Regan strahovito zamahnuo rukom prema njemu. Ali bijes i alkohol oduzeli mu snagu. Rory je uzmaknuo i u isto vrijeme vratio Reganu udarac takvom snagom, da se Regan svalio na tlo.

Kad se dignuo, sakupilo se oko njega nekoliko njegovih prijatelja. A Conolly i oni, koji su bili za pravo, pazili su, da se Roryu ne bi dogodilo štogod nažao.

Budući da je Regan bio pijan, bila je tučnjava kratka. Kad se pokupio, rekao je Rory njegovim prijateljima, neka ga odvedu, jer nije sposoban za tučnjavu. To je podjarilo Reganov bijes, pa se ponovo zaletio u svog protivnika. Rory je međutim s njime brzo svršio, premda je Regan bio stariji i jači. Kraj svađe je bio taj, da su Conolly i Roryevi prijatelji na daleko i široko raznijeli glas, kako je Regan bio od Rorya O'Rorea tako izbatinan, kao još nikad u životu.

XVII

NA SASTANKU U MJESEČINI JEDAN JE ODVIŠE

Zbog propisa »Zdravo Marije« i zbog vojništva morali su ljudi na vrijeme otići kući s velikog vašara. Osobito je De Lacy morao paziti, da radi svog poslanstva ne dođe u sukob s vojničkim propisima. Zato je s Phelimom otišao mnogo ranije nego Rory i njegovo društvo. Ko je naime sudjelovao u tučnjavi, a osobito junak tučnjave, nije mogao jednostavno skinuti klobuk s vješalice — ako je naime bio toliko srećan, da ga u tučnjavi nije izgubio — platiti i otići. Društvena su pravila zahtijevala, da takav junak mora najprije popraviti svoje zgužvano odijelo, a zatim još posjediti. Time je trebao pokazati, da ga tučnjava nije smela. Momak, kakav je bio Rory, nije smio biti neuljudan i okrenuti leđa prijateljima, koji su se oko njega sakupili, da mu čestitaju, što je svladao protivnika. I onih, koji su došli čestitati Roryu, bilo je mnogo, jer Regan se rado svađao. Kad je kakvog takvog namlatio netko, od kojega nijesu nešto takvo očekivali, bila je to za momke velika zadovoljština. Zato su neprestano pridolazili Roryu, stiskali mu ruku, treptali ga po ramenu i divili mu se. Naručili su još mnogi vrč, pili u njegovo zdravlje i na čast njegove snažne pesnice.

»Bog te poživio,« orilo se sa svih strana. »Bog te poživio, Rory, ovog si se puta sjajno iskazao! Takve tučnjave još nijesmo vidjeli! Vidi se, da u tebi kola krv starih O'Morea!«

Tek što je Rory mogao uteći iz društva svojih prijatelja, otputio se s Mary i Conollyem kući. Putem nijesu mnogo govorili. Mary je znala, da je Regan iz ljubomore tako postupao. Zato je s finim ženskim taktom što manje govorila o tučnjavi.

Ali i Rory je šutio. Razmišljao je o tom, što se dogodilo tokom dana. Kad se sjetio svega, što je govorio s Kathleenom, sve većma se kajao, što se potukao s njenim bratom. Bojao se, da je time još povećao jaz između sebe i Kathleene. Šutke je koracao prema kući, tješio se mišlju na sastanak i razmišljao, što će joj kazati i kako je uvjeriti, da joj je vjeran.

Conolly je znao, da se Reganovo vladanje nije dopalo Mary. A znao je također, da bi se u njenim očima ponizio, kad bi joj rekao, da se veseli, što je njegov takmac bio tučen.

Jer se svakome u glavi vrzlo sve puno misli, šutili su i tako prispjeli k raskršću, gdje se dijeli put k O'Moreovoj kući. Ondje se Conolly oprostio. Kad je otišao, zamolio je Rory Maryu, neka majci ne kaže ništa o tučnjavi. »Bila bi samo u brigama, a koristilo ne bi ništa. O tome dakle ne ćemo govoriti niti s mr. De Lacyem, da znaš, Mary,« molio je Rory.

»Ali, dragi Rory, zar majka ne će opaziti na tebi znakove i sama pogoditi, da si se tukao?«

»O, ta takvih sumnjivih znakova nema na meni. Taj nesrećni kavgadžija nije na sreću ostavio znaka svoje šake na mojem obrazu.«

»Kako sam vesela, što nije, dragi Rory, jer ružno je, ako je čovjek od tučnjave u licu sav mrasav.«

»I kad bih imao masnica, ne bih mogao pomoći. Ta znadeš, Mary, da ja nijesam bio kriv.«

»Znadem. Kad sam te vidjela, da si se dignuo, srce mi je obamrlo u grudima. Prestrašila sam se onoga surovog mladića, kojemu nijesi dorasao, i zacijelo si bio više nego odvažan, Rory, kad si mu se suprotstavio.«

(Nastavit će se.)

NADIMCI SLAVNIH LJUDI

Napisao Antun Šimčik

Ljudi rado pridijevaju nadimke jedan drugome. Oni su mnogo puta porugljivi, a u biranju tih nadimaka narod je pravi majstor. Klasičan je primjer za to jedan hvarski pučki igrokaz »O, capio!« od dominikanca J. Zaninovića, u kojemu je iznesen cijeli niz upravo drastičnih nadimaka, koje su Starograđani jedan drugome nadjeli. Veli se tu, da ni Duha Svetoga nisu ostavili na miru, nego i njega zovu svojim vlastitim imenom. I mnogi veliki ljudi u povijesti osim svoga pravog imena nose različne nadimke. U starom vijeku tri vojskovođe dobili su pridjevak »Veliki«: Aleksandar Maćedonski, sin kralja Filipa, osvajač čitavog azijskoga kopna do Indije, i Gnej Pompej Rimljanin.

U srednjem vijeku dobio je ovaj pridjevak Karlo, kralj franački i prvi na zapadu car rimski, koji je carski ovaj naslov primio od pape. U novijoj historiji davali su ovaj pridjevak i nekim novijim osvajačima: Petru ruskome caru, Frideriku pruskom kralju, i Napoleonu.

Ptolomej, kralj egipatski, činio je svakome dobro i nikome nije učinio zla, pa su ga radi toga nazvali Dobrotvor (Euergetes). Drugi članovi njegove familije zvali su se Fiiopator, Filometor i Filadelfos — »Ljubi brat, Ljubi otac i Ljubi mati«.

Gracijan, car rimski, dobio je pridjevak Užar, jer ga pet najjačih vojnika nije moglo prevući, kad su se vukla užeta.

Tito Vespazijan, rimski car, radi čovječnosti, blagosti i popularnosti, bio je prozvan lijepim imenom »Dragost ljudskog roda« (Deliciae generis humani).

Livije, koji je uveo porez na sol, bio je prozvan za tu puku nemilu novost Solar (Salinator).

Lucije Kornelije Sulla, uvijek srećan vojskovođa, bio je od rimskoga naroda prozvan Srećni (Felix).

Aristid, državnik i politik atenski, premda je imao mnogo neprijatelja, bio je od naroda prozvan Pravedni.

Kornelije, koji je svoga slijepog oca vodio, dobio je nadimak, Scipio (Štap), koji mu nije bio na sramotu nego na diku, tako da su se i svi njegovi potomci zvali tim imenom.

Persijski kralj Artakserkse (Ardešir), koji je bio blaga i uzvišena duha, dobio je pridjevak Dugoruki, jer mu je desna ruka bila dulja od lijeve.

Pjesnik grčki Arhiloh Paranin bio je od duhovitih svojih sugrađana prozvan Cvrčak, jer je bio brljav i imao vrlo jasan glas. Grcima je i inače glas cvrčka bio vrlo ugodna glazba, tako da su te životinjice hvatali i držali u krletkama, da im pjevaju.

Antimah, drugi pjesnik grčki, dobio je ime Kiša, jer mu je neprestano iz usta prskala slina, kad je govorio.

Hairefonta, dramatskog pisca atenskoga, okrstili su Ćuk, jer se sav osušio bdijući noću i pišući svoje drame i komedije. U ono doba svaki dramatski pjesnik pisao je jednako tragedije i komedije, jer je za trilogijom ozbiljnog sadržaja, koja se davala tri dana, slijedila četvrti dan komedija, da se narod razvedri.

Diogen, filozof atenski, živio je najskromnije i stanovao je u buretu mjesto u kući. Kad je vidio dječaka, kako pije na česmi vodu iz pregršti, razbio je svoju čašu kao nepotrebnu stvar. Kako je jednostavno živio, tako je i govorio, pa su ga prozvali Pas (kyon) i njegov način pasji (ciničkim). Jednom ga netko u šali upita, od koje je on pasje bagre, a Diogen mu isto tako odgovori: »Gladan mljetski, sit mološki«, jer mljetski psi bili su salonski, za zabavu i igru, a molosi, veliki i ljuti, bili su za lov i čuvanje.

Julijan car, odmetnik od kršćanstva, koji je pokušao oživiti poganstvo u rimskoj državi, bio je vrlo mrtav, pa su ga prozvali kozom (Copella). Radi prenavljanja dobio je drugi pridjevak »grimizni majmun« (Simia purpurata).

Hugo Capet, kralj francuski, mnogo se uplitao u manastirske poslove, pa su ga prozvali Opatom.

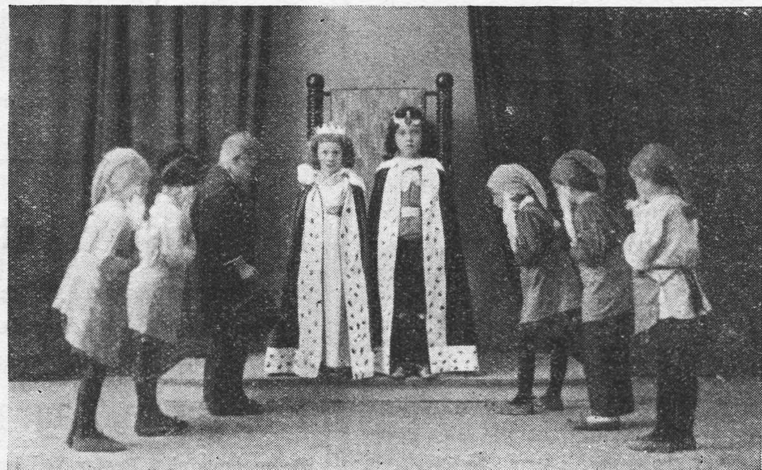
Edmund, kralj engleski, radi junaštva u ratu, bio je prozvan Željezni bok, a Rikard, kralj engleski; iz istog razloga dobio je ime Lavlje srce (Coeur de lion).

Malcolm IV., kralj škotski, radi čista života bio je od svojih podanika nazvan Djevica.

Alfons X., kralj aragonski, bio je vrlo velikodušan, pa je dobio pridjev Darežljivi.

Francesco Dandolo, dužd mletački, bio je prozvan Pas, jer jednom, kao poklisar republike,

(Svršetak na strani 401)

Slika desno:
PRIZOR IZ GLUME „SNJEGULJICA“,
prikazivane u zabavištu časnih sestara milosrdnica u Daruvaru

UZGAJANJE PEČURAKA

Napisao Ivan Sitarić

Pečurke su gljive izvrsne za jelo. Dok se ostale jestive gljive nalaze samo od proljeća do kasne jeseni, kad je vrijeme toplo i vlažno, to pečurke možemo imati i zimi. Naš narod slabo o tom vodi računa, jer pečurke rastu ljeti kao što i ostale gljive. Ali kako je potražnja za pečurkama sve veća, a osobito u gradovima, to ne će biti na odmet da ovdje navedemo o uzgoju pečuraka u zimskom dobu. Sve se više dolazi do toga, da valjan uzgoj pečuraka donosi vrlo lijepu korist. Mogu se i spremati za kasniju upotrebu. Još zatvorene pečurke otrgnu se, pa se hrapavi dio ozdo i kožica ozgo po mogućnosti odstrani. Zatim se u vodi s nešto papra i soli zavriju, ali ne predugo i ocijede. Čim su se pečurke u jednoj zdjeli ohladile, metnu se u staklenu posudu i zaliju vinskim sirćetom, soli, paprom i maslinovim uljem. Vrlo su fini prismok svakoj pečenki.

Pečurke spadaju među najplemenitije gljive. Naći ćemo ih po šumama i livadama samo ljeti i pod jesen. Nu one se mogu također uzgajati u klilima, podrumima, šupama, štalama i komorama. Samo za njihovo uzgajanje u tim prostorijama treba stanovitih priprema. A te jesu: svježe, ne preveć slamnato i ne preveć vlažno konjsko đubre. Zatim dosta tamna prostorija sa čistim zrakom, prosječna toplina od 15° C i glinena teška zemlja, na kojoj nije ništa raslo, dakle zdravica.

Do sada se najviše ljudi bave zimskim uzgajanjem pečuraka i to većinom u podrumima.

Najprvo se priređuje konjski gnjoj ovako: Vani u kakvoj pokritoj prostoriji, recimo šupi, nabaca se konjski gnoj na hrpu. Svakoga jutra — kroz 10—12 dana — prebaci se gnoj vilama na drugo mjesto, t. j. hrpu visoku od 3/4 metra. Prigodom prebacivanja očisti se gnoj od papira, drveta, kamenčića, korova, i t. d. Tako da ostane samo čisti slamnati gnoj. Gnoj se ne smije polijevati, a ne smije na nj padati ni kiša.

Kad je gnoj dosta mastan i kad je ugrijan na 35° C, onda se prenosti u podrum, ili u drugu prikladnu prostoriju. Tu se naprave gredice 30 cm visoke i oko 80 cm široke. Sve se to dobro protrese grabljama, a zatim se čvrsto prigazi nogama.

Iza po prilici 6 dana ugriju se gredice, a zatim se prirede klice pečuraka. Te se klice kupuju u prodavaonama sjemenja. Sad se u razmaku od 10—15 cm naprave jamice, a u svaku se metne komadić od tih klica. Pospu se gnojem i čvrsto se prigaze. Nu čim se na površini pokažu bijele niti, odmah se cijela gredica pospe na prst debelo zemljom. Razumije se da je i nešto vlage potrebno pečurkama. Za to se zaliju mlakom vodom, najbolje kroz finu rešetku. Za četiri do šest nedjelja izrastu male gljivice, koje se sad otrgavaju lakim zavrtajem stručka. Iza pobiranja valja nam na obranom mjestu oprezno prignječiti zemlju. Dobro priređena gredica donosi rod prosječno oko 2 mjeseca. Tko uzgaja pečurke u klilu, taj mora klilo pokriti daskama, jer su gljive uzgojene u tmini puno bjelje i puno nježnije.

SVJETSKI DOGAĐAJI

13. lipnja: Nacionalisti u Španjolskoj osvojili grad Castellon, pa sad od cijele Španjolske imadu pod svojom vlašću 37 pokrajina, a komunisti samo još 13 pokrajina.
14. U Njemačkoj objavila narodna crkva svoj program od 30 članaka tražeći, da se zabrane sve druge crkve, svi vjerski spisi i listovi, križ, svete slike i Sv. Pismo, mjesto kojega da Nijemcu bude sveta Hitlerova knjiga »Moj boj«.
15. Češkoslovački predsjednik vlade dr Hodža primio zahtjeve henleinovaca za temelj pregovorima o uređenju njemačkog pitanja u Čehoslovačkoj.
17. Njemačka ne priznaje austrijskih međunarodnih dugova.
18. Poplava u Kini poplavila zemlju od 700.000 seljaka.
19. U izborima u Irskoj dobio De Valera 71 mandat, Cosgrave 40, nezavišnjaci 7, a radnička stranka 6. Još 14 mandata nije podijeljeno.
20. Iz Jugoslavije, Rumunjske i Grčke preselit će g. 1939. pola milijuna Turaka u Tursku.
21. Japan prigovara, da je Francuska dobavljala ratni materijal za Kinu.
22. Crvena vlada u Valenciji naredila opću mobilizaciju od 15. do 55. godine.
23. Umrla majka engleske kraljice.
24. Italija kupuje žito na vjeresiju u Londonu.
25. Bela Kun, nekadanji crveni diktator Madžarske iz g. 1919., živi u Rusiji u službi boljševizma, ali je sad zatvoren, jer je osumnjičen, da je špijunirao u korist Njemačke. Bog ne plaća svake subote.
26. Hrvatski metropolita dr Stepinac u Sarajevu na proslavi nadbiskupa Šarića. — Češki katolički vođa ministar dr Šramek stigao u Ljubljanu sa 1500 Orlova.
27. Španjolska crvena vlada se prijetila, da će bombardirati talijanske gradove radi toga, što Italija pomaže generala Francka, ali Italija najavila, da ne će ostati dužna crvenima. Na pritisak Engleske i Francuske crveni morali odustati.
28. U Austriji sve veće nezadovoljstvo s hitlerovskim režimom.
29. U Varaždinu veličanstven euharistijski kongres.
30. Hitlerovci kleveću bivšeg austrijskoga kancelara Schusshnigga radi priležništva. A zapravo se on pravovaljano vjenčao s jednom barunicom, i to tako, da ga je kod vjenčanja zastupao njegov brat, jer je u zatvoru pa nije mogao biti sam kod tog crkvenog čina. Njegova je prva žena stradala prigodom jedne automobilske nesreće prije nekoliko godina. Schusschnigg drži, da ga hitlerovci ne će pustiti iz zatvora, pa da mu dvoje djece ne ostane samo na svijetu, oženio se na ovakav neobičan način. A hitlerovci ga sad bezdušno kleveću.

Novela

ŠALICA ČAJA

Napisao Hjulmar Soderberg

Kaže se, da u Engleskoj izvrgavamo opasnosti znatan dio svoga društvenog ugleda, kad pijemo likere ili slična pića javno. E pa, druga zemlja, drugi adet. A ja malo nijesam stradao sinoć kroz to, što sam naručio čašu čaja u kavani... u kavani, svejedno sad kojoj.

Stvar je ta, da sam sada upravo zaposlen pišući roman u dva dijela, u kojemu hoću da razotkrijem lažljivu stranu modernog društva. Fali mu samo posljednje poglavlje i juče sam bio nakanio, da ću je dovršiti. Zato sam ustao u osam ujutro, sjeo goreći od stvaralačke vrućice za pisaći sto, samo u košulji i počeo pisati: »Listopadjesenska kiša...« Dalje nijesam došao, jer me je netko zvao na telefon. Bio je jedan od mojih prijatelja, koji je htio posuditi od mene novaca, malenkost, dvjesta kruna, ali trebao ih je odmah. Nijesam mu dakako mogao odbiti, i pošto slučajno nijesam imao nikoga, po kom bih mu novce poslao, morao sam ići k njemu sam. Uputio sam se dakle, i na povratku, baš pred kućnim vratima susreo sam drugoga prijatelja, koji je baš bio zaposlen tim, da je u kočiji obilazio poznate i sastavljao trgovačko društvo i pitao me, ne bih li htio svratiti se na čašicu whiskya i blagajne. Nijesam mu htio onako naprečac odbiti, to bi izgledalo neprijazno: pristao sam dakle, da ću prije s njim doručkovati, a onda ćemo o stvari promišljati. Bila su već dva sata po podne i bili smo blizu da dođemo do definitivnog zaključka, kad doleti moja gazdarica, koja je nekim nerazjašnjenim načinom ušla u trag mome boravištu i javila mi, da mi umire punica. Moja punica stanuje na Kungsholmu, zato sam uzeo kočiju i odvezao se.

Sve je bilo u redu, punica je zbilja umirala: ali umrla je stoprv oko šest sati. Konačno mogao sam se vratiti kući i dopisati roman... Ali gle! na Jakopovom trgu stao sam kao obično pred Silvandrom pogledati novu vrst rukavica, i kad se okrenem, da nastavim put kući, nađem se licem u lice trećemu prijatelju, čovjeku, koji se htio razonoditi i odigrati partiju šaha. Upita me, ne bih li htio svratiti se na čašicu whiskya i na partiju šaha.

»Vrlo sam vam zahvalan,« odgovorih bez promišljanja, jer sam taj čas sasvim bio zaboravio za roman, i kad sam se u najbližem času sjetio, već sam bio izrekao »da« i nijesam mogao poreći, to bi izazvalo dojam, da nemam karaktera ili da pravim od jezika lopatu i slično. Otišli smo k njemu doma, pili smo whisky i šahiralo se do jedanaest sati. Onda sam mu zaželio laku noć i upravio kući s tvrdom odlukom, da ću sada svoj roman dokrajčiti, i sad toprv počinje prava historija.

Trebao sam do kuće kojih deset minuta. Kad sam bio na po puta, opazih, da sam umoran i malo pospan, i došao sam nehotice do zaključka, da mi pisanje ne bi išlo od ruke, da idem kući i sjednem ovako, kako se osjećam, za pisaći stol.

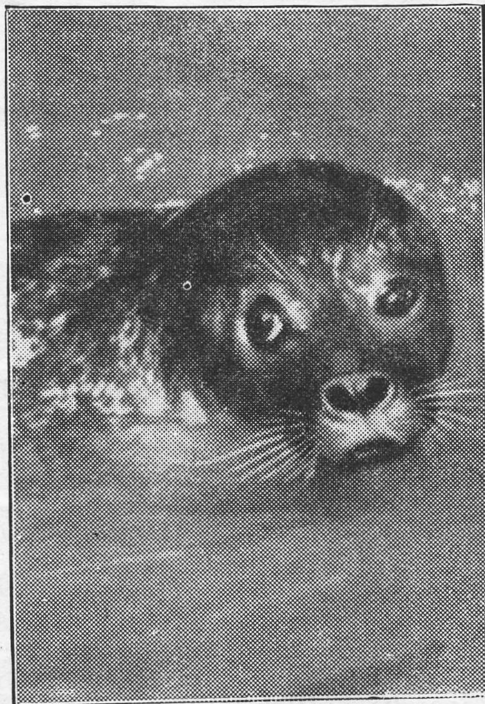
»Ovdje desno ima mala ugodna kavanica i restauracija,« rekoh sebi. »Ako uđem i popijem veliku čašu jakog čaja pa odem kući i stanem pisati, bit će posljednja glava mog romana upravo veličanstvena.«

Zato uđem unutra.

U kavani sjede, kako se razumije, Švedi i piju punč.

Samo jedan stolčić bio je prost i stajao je nasred prostorije. Sjednem za taj stol.

»Mogu li dobiti čašu čaja?« pitao sam konobaricu.

MLADI TULJAN TRAŽI SVOJU MAJKU

Foto Ufa

U dvorani nastane potpuna tišina. Naokolo sjedio je švedski puk s krupnim trbusima i pio punč; u pravilnim razmacima kucali su se i govorili:

»A sad ćemo srknuti.«

Ali kad sam ja naručivao čašu čaja, zavlada mrtva tišina u dvorani.

»Čašu čaja!« upita konobarica nesigurnim glasom.

»Da,« rekoh, »čašu čaja!«

»Da li to treba biti običan čaj? Želite možda polag kruha i maslaca? I liker ili pivo? I punč?«

»Ne, hvala,« rekoh ljubazno. »Želim samo čašu čaja.«

»Donijet ću,« reče konobarica.

Gledali su me sa svih strana. Dulje vremena nije bilo nikoga, tko bi si bio priuštio gutljaj.

Govorili su o meni svuda oko mene, pa sam i ja čuo nešto od onoga, što se govorilo.

»To će biti nekakav glupi stranac,« reče jedan.

»Pi, toliko pretvaranja i licemjerstva nađe se još u današnje doba,« prousti drugi.

»Napio se, pa hoće da se otrijezni,« treći će.

»Kako možemo biti trijezni, ako smo pijani?« usprotivi se treći.

Konobarica je dolazila s mojim čajem. Platio sam odmah, i dao joj krunu napojnice, da ne bi mislila, da pijem čaj jer nemam novaca za punč.

Ali nijesam uopće imao mogućnosti da se napijem toga čaja. Sjedio sam sasvim tiho i mirno miješao čaj i kušao sam svim svojim vladanjem razjasniti susjedima, da im ne mislim ništa zlo, kad moj stari drug iz Upsale, kojega nijesam bio vidio, ima petnaest godina, nađe se odjednom preda mnom i buljio je ukočenim očima u me i u moju čašu čaja.

»Jesi li to zbilja ti?« reče uzbuđeno.

»I namjeravaš piti to splačine?«

»Da,« rekoh stidljivo.

»Oho, tako daleko je s tobom došlo u posljednje vrijeme? Pa to je zbilja grozno!«

Mislio sam, da se šali i kušao sam odgovarati bar donekle istim tonom.

»Ti očito nastojiš, da ti se malo ispuši iz glave,« odvrati moj stari drug.

Sad sam istom vidio, da je pijan kao mačak. Svim mogućim okolišanjem povjerio mi je zatim, da me zapravo od prvog časa našeg poznanstva nije mogao trpjeti. Odmah, kaže, vidio je na meni, da sam himben čovjek, ili, ako hoću, da se preda mnom jasnije izrazi, marva. Uvijek je, kaže, želio zgodu, da mi to može reći.

Moj stari drug raspripovijeda se sve više i više: naposljetku je vikao, da ga je bilo čuti po čitavoj prostoriji. Svi su slušali oduševljeno, jer im je govorio iz srca, i restaurater pojavi se na vratima. Bio je visok, rumena lica.

»Šta je opet?« reče s nekom prijetnjom.

Svi su pokazivali na me i govorili kao u zboru:

»Onaj gospodin je odviše bezobrazan!«

Slijedećega časa našao sam se na ulici: što se tiče mog romana, mislim ga dovršiti danas.

ROD TAVELIĆA KROZ STOLJEĆA

(Svršetak sa strane 386.)

Gašpera ud. p. Jurja Tavilića (u pravdi sa samostanom sv. Spasa (1570.), Paula benediktinka sv. Spasa 1555., Margarita ud. p. Jakova 1557., Toma 1560,. Cvjetan 1560., Andrija 1565., Nikola sudac Vel. Dvora 1582., Petar Jacintov 1582., Klement, čija se žena zvala Jerka 1598., Dijana Tavelić, koja se udala za Nikolu Divnića i porodila mu sinove Jurja i Petra i kćer Katu te učinila oporuku 1573. *Opći n. arh. sv. 9. 1600. i d.)*

U 17. stoljeću susrećem Alviza bilježnika. Na 30. studenoga 1608. izabran je za tumača hrvatskog jezika (d. lingua schiava) u kancelariji Vel. Vijeća u Šibeniku i kao takav je ostao bar do g. 1611. Kao vještak za naš jezik čitao je i glagolske oporuke, koje su osobito s otokâ stizale i prevađao u talijanski jezik. Još je u životu bio 1624.

Juraj je 1612. bio izabran za nadzornika sajmova o Trojici u Šibeniku, koji su trajali tri dana. Općinski trošak u toj je prigodi sezao preko sto dukata. Žena mu se zvala Gašpera. U g. 1617. navodi se kao mrtav.

Dominik ima sina Petra od žene Filipe. Petar je javni bilježnik. U januaru 1600. određuje ga V. Vijeće, da označi prihode Rafaelu Simeonoviću, kapelanu slavne Gospe od Kastela. Dne 28. prosinca 1604. tuži se Petar istom Vijeću, da mu propada imanje radi duge odsutnosti u Mlecima zbog općinskih posala, pače da je bio u pogibelji života. Oko god. 1648. se nalazio u turskom ropstvu, pa je njegova žena Kata dobila dozvolu V. Vijeća, da može potrošiti 150 dukata za njegov otkup.

Melkior, Petrov sin, je eksaminator Vel. Dvora, koji je u doba najveće dalmatinske kuge u Šibeniku 1649. oporukom ostavio neka imanja na Prviću karmelićanskom redu. Red se odrekao te ostavštine, pa ju je primio trećoredski samostan na istom otoku. *(O. Stj. Ivančić, Povj. crte o sam. III. reda 214).*

Ne mogu povezati u rodbinsku svezu Taveliće, kao što su: Ivan 1614., Nikolita 1630. i Franjo 1636.

Galvani *(navedeno djelo 200)* kaže, da se poslije kuge 1649. ne javljaju više Tavelići u Šibeniku, ali donosi napomenu Heyera s upitnim znakom, da su neki Tavelići iz Šibenika prešli u Trogir. Bilo kako mu drago, iza duge stanke nalazim u šiben. arhivima još Tavelića. God. 1654. navodi se kao živ, a 1664. kao mrtav Dr Dominik Tavelić, advokat, sin Petra. God. 1749. u životu je Toma »Tavellich«. Na 17. studenoga 1760. umrla je Marija »Tavellich«, koludrica sam. sv. Spasa u Šibeniku. *(Liber mort. 1721 do 61. grad. žup. ureda.)* Zanimivo je, da se u Šibeniku 27. srpnja 1748. navodi Mijat Tavelić iz Velina skradinske općine. *(Opć. arhiv, sv. VI., Mandati di ville).* Napokon napominjem, da se u ikavskom Šibeniku talijanska obitelj Tavelli iz Brešije (izumrla 1817.) prozvala Tavilli. Tako dolazi god. 1693. »chirurgo Tavilli«. Možda su tako nastali novi Tavelići.

Tavelići kao osobe (to vidimo u spisima) općenito su uživali uvijek dobar glas kao čestiti, mirni, radini i pobožni ljudi, koji su vršili javne službe. Iz njihova roda bilo je svećenika, kao fra Ivan u 14. stolj., a fra Stjepan u 15. Stolj., pa benediktinke. God. 1575. spominju se Petar, Nikola i Mihovio Tavelić u Rimu, jer je jubilarna godina.

Nalazim, da su Tavelići međusobno imali samo jednu pravdu u g. 1582. radi 400 dukata. U parnicu ulaze Petar p. Dominika i njegova žena Kata, Petar p. Jacenta i Kolica ž. p. Dominika. Zna se, da je g. 1594., dakle u doba obnovljenog paganizma, Ilviz držao neku priležnicu Luciju. *(Liber papt. 1594—1605 gr. žup. ur.).*

ZA DOBRE DOMAĆICE

Dobar tek

Kolač od jabuka. Miješaj u loncu 15 cijelih jaja, 25 dkg šećera u prahu i malo limunove kore oko 20 minuta. Zatim dodaj 25 dkg brašna i miješaj još 10 minuta. Namasti oblik za tortu, pospi brašnom i nareži u nj na kocke 6 oguljenih jabuka, pospi ih šećerom, grožđicama i bademima. Zatim na to uspi ono tijesto, pa peci ¾ sata u pećenjari. Kad je kolač pečen, pošećeri ga odozgo.

Salata od rajčica. Zrele, tvrde rajčice operi, nareži oštrim nožem na tanke kolute i poslaži u zdjelu. Posoli ih, pobiberi, polij limunovim sokom, nasjeckaj na njih malo luka i prelij uljem.

Pržene gljive. Nareži gljive na ploške, posoli ih i umotaj u brašno kao odreske i prži na masti. Ponudi sa salatom glavaticom, salatom od krastavaca ili salatom od rajčica.

Jaja sa sirom. Stuci 2 jaja sa žlicom vode, malo soli i metni na vrelu mast pa naglo prži. Malo zatim naspi odozgo naribanog parmezanskog sira. Ne daj, da se posve ispeče, nego ostavi odozgo vlažno.

Cvjetača s jajima. Miješaj 2 cijela jaja sa žlicom vode i malo soli pa metni na vrelu mast. Malo zatim pridaj cvjetaču narezanu na komadiće.

S. A.

Kućni savjeti

Čišćenje uljenih slika. Po vremenu se i uljene slike zamažu uslijed prašine, a zbog toga i potamne. Obnovit ćemo ih, ako ih oprezno operemo rijetkom sapunicom, pa iza toga opet hladnom vodom. Sve to pranje moramo obaviti mekanom spužvom, i to brzo, ali se slika ne smije pritiskivati, jer bi mogli pozlijediti boju. Neki to čine opet na ovaj način: Uzmu oveću glavicu luka crljenca, razrežu je po sredini, razrezanom polovicom trljaju na slici ona mjesta, koja su zamazana od muha, sve dotle, dok ih ne očiste. Zatim mekom spužvom ili flanelskom krpom, namočenom u mlakoj vodi operu sliku. Stare slike, koje su jako zamazane, moramo oprati još s posebnim kemijskim sapunom. Poslije toga su slike, kao da su nove. Tako se čiste i pozlaćeni okviri.

Kako ćemo se riješiti mravi? Više puta nasele se mravi u smočnici ili kuhinju. Njih ćemo se riješiti, ako uzmemo jednu trećinu pjenice (germe) i dvije trećine meda, pa to dobro izmiješamo te stavimo na tanjur ili na daščicu. Mravi će uginuti, čim se toga najedu. I prašinu od boraksa rado jedu mravi, te i od nje uginu brzo. Nadalje možemo komadić spužve posuti sitnim šećerom i staviti pred njih. Mravi to žderu, a spužva im se napne u želucu, te izgibaju. Da uništimo mrave u zemlji, treba im gnijezdo pofuriti vrelom vodom, kojoj smo primiješali nešto sode ili petroleja. Mravi će uginuti i onda, ako arsenik pomiješan s medom pospemo po mravinjaku. Ubija ih i prašak protiv gamadi pomiješan s medom i stavljen na ulaz gnijezda. A možeš i vlažnu spužvu posuti sitnim šećerom i metnuti na ulaz mravinjaka, pa kad se spužva napuni mravima, onda spužvu baci u vodu, koja kipi.

Pranje tkanina od sirove svile. U toploj se vodi rastope komadići običnog sapuna. Kad voda postane mlaka, onda se u njoj pere tkanina uz lako trenje i uz laki pritisak. Voda se mijenja češće, sve dok ostaje zamazana. Sad se tkanina ispere u mlakoj ali čistoj vodi. Voda se mijenja sve dotle, dok ne ostane posve čista. Zatim se tkanina umota u čistu krpu, da se u njoj malo provene; a onda se, dok je još vlažna, izgladi vrućom gladilicom s krive strane. Možemo je glačati i s prave strane, ali moramo prije po tkanini položiti tanku krpu, te ćemo po njoj potezati gladilicom. Još prije pranja treba tkaninu od sirove svile staviti u vruću paru.

I. S.

Stepka. Od stepke, koja ostane nakon stapanja maslaca, može se prirediti ukusno hladno jelo ovako: Mrvice crnoga kruha sprže se u tavi, onda se pospu s pola toliko šećera i dalje prže, dok malo ne otvrdnu. Zatim se dobra stepka pomiješa s nešto slatkog mlijeka, nadrobe komadići dvopeka i pržene mrvice crnoga kruha i odmah nosi na stol.

Odstranjenje mrlja od tinte s rublja i sličnog. Vršak noža djetelinske soli kuha se u kišnici u limenoj žlici na plamenu od žeste ili na plinu, mrlja se nakvasi vrućom vodom i umoči u navedenu otopinu. Čim je mrlja nestala, ispere se odmah to mjesto u vrućoj vodi.

Pusteni muški šeširi. Trajnost ovih šešira može se za dugo produljiti, ako se između pusti i znojne kože umetne višeput složeni tanki (svileni) papir i ako se to svaki mjesec ponovi. Ako unatoč tomu s vremenom probije mast i znoj kroz pust pa se uslijed naslage prašine pokažu mrlje, to ćemo iste očistiti s pužvicom nakvašenom u tekući salmijak i opetovanim ispiranjem mlačnom vodom, te trenjem grubim ručnikom.

S. A.

Kalendar za našu kuhinju

Srpanj	
Ponedj. **18**	Objed: Juha od rajčica s rižom. Kelj s faširanim odrescima. Večera: Kelj i meso od objeda.
Utorak **19**	Objed: Prežgana juha. Okrugljice s kajsijama. Večera: Okruglјice od objeda.
Srijeda **20**	Objed: Juha od krumpira s gljivama. Mahune sa žemljinim mrvicama prženima na masti. Večera: Kajgana sa salatom od krastavaca.
Četvrtak **21**	Objed: Juha od zelenja. Pržena teleća jetra s pirjanim kupusom. Večera: Kiselo mlijeko i kruh s maslacem.
Petak **22**	Objed: Juha od vrhnja. Prženi šaran sa salatom od rajčica. Drobljenac. Večera: Salata od krumpira i luka.
Subota **23**	Objed: Juha od mrkve. Naravni odresci s krupirom i salatom. Večera: Punjene rajčice.
Nedjelja **24**	Objed: Juha od jetara s prženim žemljinim kockama. Govedina u soku s roščićima od krumpira i rižom. Kolač od jabuka. Večera: Kruh s maslacem i medom i hladan čaj.
Ponedj. **25**	Objed: Juha od zelenja s rižom. Kaša od krumpira i odresci od kelja sa salatom od krastavaca. Večera: Sir s vrhnjem.
Utorak **26**	Objed: Juha od kosti sa savijačom od špinata. Francuski krumpir. Večera: Jaja sa sirom.
Srijeda **27**	Objed: Dugački paprikaš od krumpira. Mahune sa žemljinim mrvicama na masti. Kajsije. Večera: Omlet sa šunkom.
Četvrtak **28**	Objed: Juha od gljiva. Varivo od salate s bečkim odrescima. Kruške. Večera: Riža na mlijeku.
Petak **29**	Objed: Juha od vrhnja. Okruglјice s kajsijama. Večera: Mahune na octu i ulju.
Subota **30**	Objed: Teleći paprikaš. Palačinke. Večera: Cvjetača s jajima.
Nedjelja **31**	Objed: Juha od kokoši. Kuhano kokošje meso s pirjanim krumpirom i umakom od meda. Večera: Pržene gljive sa salatom od rajčica.

Preporučamo našim čitateljima i čitateljicama, da se za svoje potrebe posluže ovim trgovinama i radnjama:

BOLERO IZ VUNENIH ČIPAKA

Napisala Ivka Marušić

Bolero je sada opet velika moda. Na laganu ljetnu haljinu vrlo dobro pristaje bolero iz vunenih čipaka, ali će se mnogo nositi i na zimske haljine. Radimo ga u dvije boje i to cvjetovi bijeli, a lišće zeleno, ili cvjetovi modri, a lišće sivo, ili cvjetovi ružičasti, a lišće crno. Može se raditi i u jednoj boji samo u dvije nijanse. U sredini svakoga cvijeta učinimo iglom malu mrežicu u novoj boji, koja dobro pristaje temeljnim bojama. Potrebno je oko 100 grama zefir vune u jednoj i drugoj boji.

CVIJET. Počnemo sa lančićem od 8 očica i zatvorimo mali krug.

1 r e d: u krugu napravimo 20 niskih stupića.

2. r e d: 6 očica u zrak, stupić u drugu očicu od prvog reda, 3 očice u zrak, stupić u drugu očicu od prvog reda i t. d. Završimo taj red sa čvrstom očicom u treću očicu onoga prvoga luka od 6 očica.

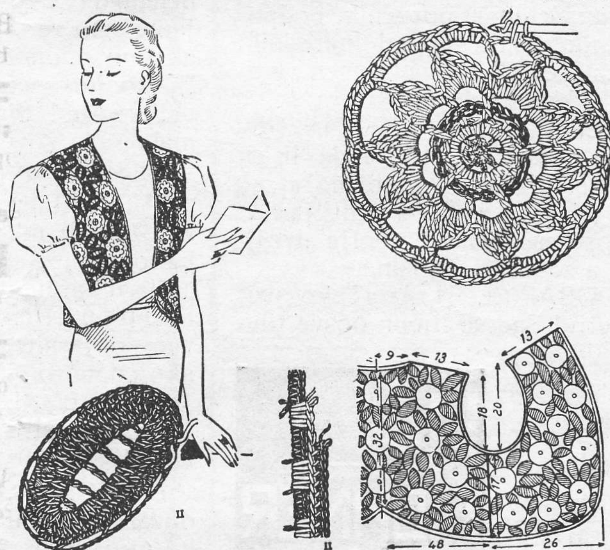
3 r e d: u svakom luku nakačkamo: jedan niski stupić, jedan obični stupić (jedamput nabačen), dva visoka stupića (dvaput nabačena), jedan obični stupić, jedan niski stupić.

4. r e d: 5 očica u zrak, niski stupić između dva visoka stupića prijašnjega reda, 5 očica u zrak, nisku, stupić i t. d. Završimo posljednji luk toga reda u trećoj očici prvoga luka.

5. r e d: u svakom luku oko 6 niskih stupića. Zatim nakačkamo lančić od 20 do 22 očice sa vunom, s kojom ćemo raditi lišće. Taj lančić provučemo između stupića drugoga reda. (Slika I) S vunom u trećoj boji ili crnom učinimo malu paukovu mrežu iglom u sredini cvijeta.

LIST. Lančić od 14 očica, niski stupić u četvrtu očicu u natrag, jedna očica u zrak, stupić u drugu očicu lančića, i tako isto 3 stupića, na koncu opet niski stupić, 3 očice u zrak i završimo u prvoj očici lančića; zatim 3 očice u zrak, zatim po dva visoka stupića u svaki razmak između stupića prijašnjega reda. Na krajevima metnemo 6 stupića, da bolje zaoblimo list. Oko lista nakačkamo niske stupiće za završetak i to u svaki prijašnji stupić jedan niski samo na krajevima po dva niska u prijašnji radi zaobljenja lista. List možemo završiti jednom niti vune u boji cvijeta, koju iglom prišijemo oko lista, ali to nije baš potrebno. (Sl. II)

Zatim na papiru nacrtamo kroj bolera, na koji složimo po svome ukusu cvjetove i lišće i sve motive prišijemo iglom jedan za drugoga. Posebno nakačkamo lančić u boji lišća i prišijemo oko cijeloga bolera i na tom lančiću kačkamo niske stupiće. Kao završetak kačkamo u drugoj boji 3 očice u vis, 3 očice provučene oko prijašnjeg reda, 3 u vis i t. d. U posljednjem redu opet obični stupići. (Sl. III)

Ta dva posebna reda ne radimo na ramenima. Donosimo i kroj bolera, na kojemu su u brojkama označeni omjeri.

NADIMCI SLAVNIH LJUDI

(Svršetak sa strane 395.)

nije mogao gnjevnoga papu Klementa nikako ublažiti radi otimačine Ferrare, pa je sebi svezao lanac na vrat i četveronoške došao pred papu, koji je večerao za stolom. Tom požrtvovnošću svladao je papin gnjev, ali njegovi sugrađani nadjenuše mu ime »el Can« (Pas).

Robert, normanski vojvoda Pulje i Kalabrije (umro god. 1085.), poznat iz hrvatske povijesti kao suvremenik kralja Zvonimira, radi svoje vladohlepnosti, okrutnosti i lukavstva dobio je pridjevak Guiscard (lukavi).

Robert, vojvoda normandijski, radi okrutnosti, dobio je ime Vrag (le Diable), ali se obratio i umro je na povratku iz Svete Zemlje god. 1035. Njegov sin Vilim, koji je u boju kod Hastingsa porazio Anglosase i zauzeo Englesku, dobio je ime Osvajač, kao i Mehmed II., car turski (el Fatih), koji je osvojio Carigrad i najveći dio Balkana.

Pedro I., kralj portugalski, (umro g. 1367.) bio je prozvan el Cruel (Okrutni), kao i češki knez Boljeslav, koji je ubio svoga brata Svetog Većeslava, kao ruski car Ivan Grozni i njegov suvremenik Selim I., car turski (umro g. 1520.).

Filip IV., lukavi, strahovito okrutni i vladohlepni kralj francuski, dobio je dva pridjevka, krivotvoritelj (uaza) i Lijepi)umro g. 1314.) Drugi Filip Lijepi bio je kralj kastiljski i otac cara Karla V.

NE ŽURI MU SE. Jožek: »Gospon stražator, gospon stražator, ostani; kaj bi ja napravil za volu Božju. Moj prijatel Miško je halt opal v Savu; pak ga ne morem nikak ščekati.«

Stražar: »A kada je skočio?«

Jožek: »Prej tri vure.«

U VOJSCI. Kaplar: »Kaži mi ti, redove, sve činove od pukovnika na niže!«

Redov: »Činovi počam od pukovnika jesu: pukovnik, potpukovnik, kapetan I klase, kapetan II klase, poručnik, podporučnik, onda dolazi narednik, podnarednik i na koncu gospodin kaplar.«

JEDNINA ILI MNOŽINA. Učitelj: »Reci mi, Ivice, da li su hlače jednina ili množina?«

Ivica: (iza razmišljanja) »Gore su jednina, dolje dvojina, a zajedno množina.«

DOBAR SLUH. A: »Tako, prijatelju! Sad se lijepo posve tiho popni u svoj stan, pa te tvoja stara ne će ni čuti.«

B: »Ona?... Ona dapače čuje, kada živa u toplomjeru pada!«

NA REDARSTVU. Činovnik: »Pa zar vi nemate baš nikakvih dokumenata?«

Skitnica: »Ne! — Ja vazda putujem inkognito!...«

KOMPROMIS! A: »Znadeš, to je bilo tako: Kad nam se mala rodila, htio sam ja, da se zove Marija, a moja žena silom je htjela, da se zove Ana. Neko vrijeme smo se oko toga prepirali, ali smo se onda ipak složili i našli kompromis.«

B: »Aha! Sigurno se, dakle, mala sada zove Marijana?«

A: »Ne. Zove se Ana.«

SUSRETLJIVOST. Sudac: »Možete li mi, dakle, objasniti, kako se je susjedova krmača našla u vašemu kocu?«

Optuženi: »Mogao bih vam objasniti, gospodine suče, ako mi za to date vremena.«

Sudac: »Dobro, pristajem. Šest mjeseci!... Jeste li zadovoljni?«

U ŠKOLI. Otac: »Jeste li opazili, gospodine profesore, kako moj sin ima i nekih originalnih ideja?«

Profesor: »Da! Naročito kad odgovara matematiku.«

SUVIŠAN PREDMET. Prodavač: »Evo, gospodine! Izvolite kupiti najnoviju električnu džepnu svjetiljku!«

Kupac: »Džepnu svjetiljku? A, molim vas, koga će mi vraga rasvjeta u džepu?«

NI SPOMENA VRIJEDNO. On: »Koliko stupnjeva pokazuje danas toplomjer?«

Ona: »Trideset iznad ništice.«

On: »No to nije ni spomena vrijedno!«

Ona: »Pa i nije, a ja ne bih bila to ni spomenula, da me nisi pitao.«

U RASTRESENOSTI. Profesor: »Kako ćete usred guste šume znati, na koju je stranu sjever?«

Đak: »Znat ću po tom, što je drveće sa sjeverne strane obično obraslo mahovinom.«

Profesor: »Ali ako nema drveća?...«

DOBAR DERAN. Otac: »Koga se bijesa dereš?«

Sinčić: »Teta Uršika pala je niza stube.«

Otac: »No, pa zato se ti toliko dereš?«

Sinčić: »Da, jer ja to nisam vidio! Hu-hu-huuu!«

ULJEPŠANO REČENO. Mali Medan ima ispit, pa njegova majka piše njegovom učitelju:

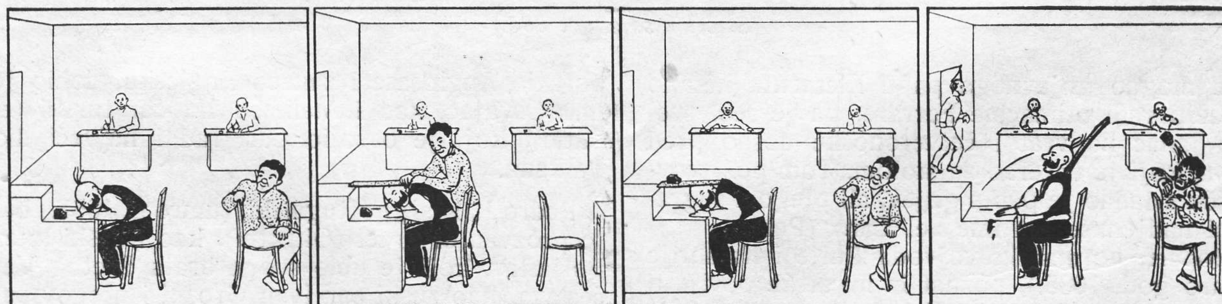
»Poštovani gospodine! Molim vas, da imate obzira s mojim djetetom. On je naime toliko čedan u ortografiji!...«

Sabrao Sl. Tr-ski

DOBRIJANOVO LJETNO UREDOVANJE

Mora da je silna
u uredu vrućina,
kad je čika zaspô,
da je baš milina!

Dok Dobrijan sniva
na pisaćem stolu,
njegov drug već radi
da mu spremi smolu.

I cijela soba
čika svaki čas,
kakav li će »crnac«
postat čika naš.

Ali zlobni drug je
loše sreće bio,
baš njega je čika
crnilom oblio.

Ilustrovani dvotjednik „Obitelj" stoji 5 Din po broju. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

Preporučamo našim čitateljima i čitateljicama, da se za svoje potrebe posluže ovim trgovinama i radnjama:

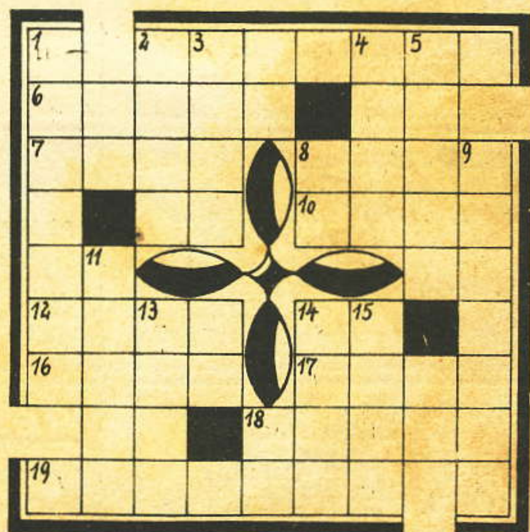
Djeca u ljetu

1. Dražesna, uvijek obljubljena mornarska haljinica od plavo isprugane tkanine. Kroj je vrlo jednostavan. Ovratnik i narukavci bijeli sa crvenim ili plavim fajama, a vrpca ispod ovratnika i pojas (od laka) su crni. — **2.** Šarena ljetna haljinica od svile, ukrašena bijelim ovratnikom i narukavcima od svilenog pikéa. Haljinica je dosta bogato naborana. — **3.** Jednostavna haljinica za malenu djevojčicu, sa uskim bijelim ovratnikom i vezankom. Haljina je oko vrata naborana i slobodno pada dolje. — **4.** Haljina sa pregačicom za igranje ili manje izlete. Pregačica je bijela, obrubljena uskom fajom u boji. — **5.** Odjelce za dječaka za igranje od materijala, koji se lako pere. Cijelo odijelo obrubljeno je jednobojnim fajama. — **6.** Dražesno odjelce za igranje za manju djevojčicu sa širokim, naboranim hlačicama. O pojasu veže se uskom vezankom. Ovratnik je bijel. — **7.** i **8.** Vrlo praktične hlaćice za igru za malenog dječaka i djevojčicu. Hlaćice su krojene od šarenog materijala, koji se lako pere.

Križaljka

Složio M. Badovinac, Zagreb

V o d o r a v n o: 2. Igra, 6. Jugoslovenska novin. agencija, 8. Prvi čovjek, 7. Ž. ime. 10. Dijelovi tjedna. 12. Bog ljubavi, 14. Dva jednaka suglasnika, 16. Zamka za bacanje, 17. Pješčani nanos, 18. mirna, seoska sličica, 19. Muslimanski blagdan.

O k o m i t o: 1. Kartaški vojskovođa. Rijeka u Srbiji, 3. Sjevernjačko m. ime. 4. Prilog vremena, 5. Biljka povijuša, 8. lat. prijedlog = prema, k, 9. Milostinja, 11. Želučani eliksir, 13. Broj, 14. Dio kupatila, 15. Veliki čavao za vješanje, 18. Prijedlog.

Odgonetke treba poslati uredništvu do 30. srpnja. Među odgonetače podijelit će se 20 nagrada.

ODGONETKE I NAGRADE IZ BROJA 17-18.

V o d o r a v n o: 1. kapelan, 7. sto, 10. Amor, 11. Tisa, 12. ĆA, 13. Gizda, 15. slon, 16. Oton, 17. klas, 18. Ra, 19. ove, 21. pit, 22. kinin, 24. Noni, 25. ta, 27. raj, 29. as. — O k o m i t o: 1. Katić L.(ovro), 2. PK, 3. Eva, 4. lampion, 5. ako, 6. narod, 8. ST, 9. osa, 13. glosa, 15. staretinar, 16. OL, 17. Krapina, 20. vino, 23. Nica, 25. tane, 28. ja.

Po 5 knjiga dobili su: E. Katičić i N. Glorinić iz S. Po jednu knjigu: K. Prčić iz N. Sada, S. Herula iz P., M. Mikelić iz S., M. Nikolić iz M., A. Jurić iz V., I. Rubinjoni iz T., I. Schmidt, M. Badovinac i D. Miletić iz Zagreba, J. Kopun iz M., Š. Župančić iz M., I. Fabijanić iz K. i K. Bralić iz Sarajeva.

ODGONETKE I NAGRADE IZ BROJA 19-20.

V o d o r a v n o: 1. Uskrs, 6. dadilja, 7. loj, 8. jao, 10. Ana, 12. ar, 14. as, 15. katolik, 18. Asiz, 20. list, 21. raj, 22. udaja, 24. Eugen, 27. akord, 29. uboštvo, 30. kapelan. — O k o m i t o: 2. sedlo, 3. rulja, 4. odojak, 5. Damask, 9. Arapi, 11. naići, 13. zob, 16. gajdaši, 17. stremen, 19. zrakom, 20. Ljerka, 23. Java, 25. udav, 26. oba, 28. lav.

Po 5 romana dobili su: L. Stipičević i O. Udavić. Po 2 romana: Š. Bosnić i L. Cankar. Po jedan roman: Marijan Jurčec iz Zagreba, A. Malić iz Lj., Š. Pavletić iz K., E. Magdić iz O., O. A. Canjuga iz V. i Lj. Vrhovčić iz V. M.